

Культурно-політичний місячник для
українців у Чеській Республіці
Спеціальне тематичне видання
POROHY Kulturně-politický měsíčník pro Ukrajince
v České republice. Speciální tematické číslo

№ 11/2020, рік XXVIII
č. 11/2020, ročník XXVIII
www.ukrajinci.cz

пороги

ЛЕВКО
ДОВГОВИЧ

Моя діяльність у Європейському Конгресі Українців (ЕКУ)

Частина друга

17 листопада 2001 р. – відкриття скульптури-пам’ятника в м. Тігонь

17 листопада 2001 року в м. Тігонь, за участі представників Міністерства культури Угорщини, міністра культури України Юрія Богуцького та учасників X-го З’їзду ЕКУ відбулося урочисте відкриття скульптури-пам’ятника королю Андрашу 1-му та українській княгині Анастасії. При скульптурній композиції виступили з вітальним словом Міністр культури України **Юрій Богуцький**, Генеральний секретар СКУ **Віктор Педенко**, Надзвичайний і Повноважний посол України в Угорщині **Орест Климпуш**, голова УВКР **Михайло Горинь**, голова Міської ради м. Тігонь. Далі з висловами щирої подяки виступили українською та угорською мовами голова ТУКУ **Ярослава Хортяні** та голова ЕКУ **Левко Довгович**:

«Високоповажні пани Міністри! Вельмишановний пане амбасадоре України! Шановні представники міста Тігонь! Дорогі делегати й гості X-го З’їзду ЕКУ! Шановні Пані й Панове!

Сьогодні ми є свідками надзвичайної історичної події – після тисячу років символічно-тріумфального повернення угорського короля Андраша I та його відданої дружини, української княгині Анастасії в Угорщину у вигляді прекрасної скульптурної композиції.

Значення цієї події помножується ще й тим, що вона проходить у 10-ту річницю Незалежності України та у 10-ту річницю діяльності Товариства української культури Угорщини, яке, разом з головою товариства пані Ярославою Хортяні, мають найбільшу заслугу в тому, що ми зустрілись на урочистому святі в угорському, однак історично трохи і в нашому містечку Тігонь.

Наша зустріч підкреслює тисячолітнє співжиття двох сусідніх народів, але є і яскравим прикладом відношення угорського Уряду до національних меншин на порозі III-го тисячоліття та в історичній добі інтеграції народів Європи.

Тому дозвольте від імені Президії та секретаріату Європейського конгресу українців, від українських громад 17-ти країн Європи членів ЕКУ висловити щиру подяку угорському Уряду, керівництву міста Тігонь, українській громаді в Угорщині за сьогоднішню історичну подію і закінчити свій виступ незламною вірою, що і в майбутньому будемо свідками подібних історичних несподіванок!

Щасти нам, боже, у нашій благородній праці!

Після урочистих промов слідував акт посвячення пам’ятника, який виконали митрополит Української православної церкви Київського патріархату зі Львова владика Андрій та єпископ угорської

Пам’ятник Андрію (Андрашу) I., угорському королю і його дружині Анастасії, доньці Ярослава Мудрого, в містечку Тігонь на Балатоні, Угорщина.

католицької церкви. Церковні і світські пісні при пам’ятнику заспівав «Хор хлопчиків та юнаків з Мукачева під керівництвом доц. Володимира Волонтира.

21 грудня 2001 р., ювілей ЗЗНА

21 грудня 2001 року, на запрошення відділу культури Закарпатської обласної адміністрації, голова ЕКУ взяв участь у святкуванні визначного ювілею діяльності Закарпатського залуженого народного хору. Передано керівництву хору вітального листа від Президії та секретаріату ЕКУ.

Крім наведених зустрічей у 2001 році, Левко Довгович, з позиції голови ЕКУ, брав участь й інших зустрічах і акціях. Головніші з них:

Січень 2001 року – зустріч у Пряшеві з членами КРУСР, представниками українських установ та організацій. Разом з головою КРУСР Юрієм Бачею інформували присутніх про X-тий З’їзд ЕКУ в Будапешті та про відкриття пам’ятника українській княгині Анастасії та її чоловікові Андрашу I-му в місті Тігонь.

9 вересня, на запрошення Посольства України – участь голови ЕКУ на відзначенні 10-тої річниці незалежності України в Братиславі.

8 листопада, з нагоди дня національних меншин в Кошицях – здійснено урочистий концерт Українського хору «Карпати» та мистецьких колективів національних меншин міста –

угорської, польської, болгарської й німецької нацменшин. На концерті були присутні й представники словацького уряду, міста Кошиць та представники консульських відділів України, Угорщини, Чехії, Польщі. На спільному фуршеті представники консульських відділів Угорщини, Чехії та Польщі попросили голову ЕКУ Левка Довговича, інформувати коротенько про структуру Світового українства.

2001 рік – участь голови ЕКУ на засіданнях організації-члена ЕКУ – Координаційної Ради Русинів-Українців Словащини в Пряшеві.

13 січня 2002 р. – зустріч у Будапешті

13 січня 2002 року – зустріч із Керівництвом Державного самоврядування й Керівництвом ТУКУ Угорщини, та із представниками регіональних самоврядувань і ширшим активом членів ТУКУ. Голова ЕКУ інформував присутніх про роботу секретаріату ЕКУ за останній період. Обговорено вужчу співпрацю з секретаріатом ЕКУ щодо подання інформацій з діяльності ТУКУ – члена ЕКУ.

20 лютого 2002 р. – зустріч у Варшаві

20 лютого 2002 року відбулася зустріч голови ЕКУ Левка Довговича з членом Президії й 2-им заступником голови ЕКУ Мироном Кертичаком та з головою Молодіжної Координаційної Ради (МКР) ЕКУ Петром Тимою. Голова ЕКУ підняв питання стагнації роботи МКР. Запитав голову МКР Петра Тиму про його плани щодо діяльності МКР ЕКУ в майбутньому. З Мироном Кертичаком обговорили можливості регіональної зустрічі представників членів ЕКУ, котрих має під опікою Мирон Кертичак, а саме Литви, Польщі, Латвії, Естонії, Словащини.

7-12 березня 2002 року – Івано-Франківськ

7-12 березня 2002 року, на запрошення Івано-Франківської обласної страції та міської Ради – участь голови ЕКУ Левка Довговича на офіційних зустрічах з чільними представниками міста, студентами університету та з громадянами міста. Голова ЕКУ подав інформацію про структуру Світового українства – УВКР, СКУ та ЕКУ. Вкінці свого виступу перед студентами голова ЕКУ звернувся до молоді з такими словами: «Дорогі молоді друзі!

Хочу звернутися до вас з великим проханням: ввечері, коли лягаєте спати з молитвою, зробіть і аналіз ваших вчинків того дня, чи приклали ви, образно кажучи, хоч би «макове зернятко» до покращання всесторонньої ситуації в Україні?!»

Голова ЕКУ рівночасно був учасником Міжнародного фестивалю хорової музики з участю 12 хорів з України та із закордоння, присвячений Тарасу Шевченку. Левку Довговичу припала велика честь – наприкінці гала-концерту диригувати «Заповіт» Тараса Шевченка, котрий виконувало 9 звездених хорів з України.

14 березня 2002 р. – А. Волошин, Ужгород

14 березня 2002 року голова ЕКУ Левко Довгович брав участь у відкритті меморіальної кімнати-музею в Ужгородському замку визначного українського педагога, вченого, громадсько-культурного, політичного і державного діяча, Президента Карпатської України Августина Волошина. За допомоги Генерального консульства України в Пряшеві голова ЕКУ, разом з Августином Туркияком, сином племінниці Августина Волошина Ольги Дутко-Туркияк, передали в кімнату-музей цінні матеріали з архіву Августина Волошина, які Ольга Дутко зберігала у себе десятки років.

17-21 березня 2002 р. – Рада УВКР в Києві.

17-21 березня 2002 року – участь голови ЕКУ Левка Довговича на Нарадах УВКР. Переважна більшість членів Ради УВКР констатувала, що Нарада Ради УВКР на цей раз була підготовлена на вищому рівні, ніж попередні Наради. Усі учасники Наради дійшли до висновку, що Нарада, яку підготував голова секретаріату КВКР Павло Клименко, пройшла в конструктивній атмосфері. Тим більшою несподіванкою для членів Ради західної та східної діаспори, але й частини Ради за Україну, було відкликання Головою УВКР Михайлом Горинем з посади голови секретаріату Павла Клименка, хоч за Статутом УВКР такий поступ належить виключно Раді УВКР, а не голові УВКР.

Квітень-червень 2002 р. – тричі до Ужгорода, коректура збірника «Десять років...»

Квітень-червень 2002 року – три поїздки до Ужгорода. Договorenо

з доцентом Хлантаю про написання резюме до Збірника доповідей з Міжнародної конференції «Десять років демократії – 1989-2000. Здобутки і втрати», передача запізнених доповідей до друку, коректура доповідей. Остаточне вирішення з видавництвом графічного оформлення та кольору обкладинки Збірника.

23-24 серпня 2002 р. – Будапешт, зустріч з головами регіональних організацій-членів ЕКУ.

Перший заступник голови ЕКУ Ярослава Хортяні 23-24 серпня 2002 року організувала в Будапешті регіональну Нараду голів організацій-членів ЕКУ, які підлягають під опіку 1-го заступника, а саме з головами: Культурно-просвітнього товариства міста Загреб – **Славком Бурдоу**, Союзу Українців Румунії – **Степаном Ткачуком**, Товариством «Просвіта» (Сербія) – **Василем Дацишином**. В Нараді брав участь і голова ЕКУ **Левко Довгович**. Обговорено ряд питань діяльності регіональних організацій-членів ЕКУ, питання роботи з молоддю, питання підготовки Річної наради ЕКУ в Афінах, про святкування 80-річчя товариства «Просвіта» в Хорватії та 30-річчя діяльності українського Культурно-просвітнянського товариства в Загребі.

26-27 жовтня 2002 р. – VI-та Річна нарада – 2002 р. – Афіни

Старовинне головне місто Греції Афіни (Атени) 26-27 жовтня 2002 року привітало учасників VI-ої Річної наради ЕКУ. Голова ЕКУ Левко Довгович відкрив ділову частину VI-ої Наради і привітав запрошених грецьких і українських гостей та присутніх делегатів організацій-членів ЕКУ. Після відкриття голова ЕКУ, з нагоди 60-річчя УПА, попросив присутніх вшанувати однохвилинною мовчанкою пам’ять воїнів УПА, що віддали своє життя за волю України, та всіх покійних провідних громадських діячів, працівників у системі ЕКУ, які відійшли у вічність від X-го З’їзду ЕКУ. Згадано бл. пам’яті **Єву Гіргаші** – головного редактора журналу «Громада» в Угорщині, поетесу-перекладача української поезії на угорську мову і дослідника творчості Лесі Українки, **Володимира Серкіза** – основоположника Українського суспільно-культурного товариства в Польщі й **Корнелія Регуша** – письменника, університетського професора і генерального секретаря Союзу українців Румунії.

В Нараді взяли участь – голова ЕКУ **Левко Довгович** (Словащина), 1-ий заступник голови **Ярослава Хортяні** (Угорщина), члени секретаріату ЕКУ – **Любомир Мазур**, **Федір Курляк** і **Маркіан Шептицький** (Великобританія). Представники 16 організацій-членів ЕКУ з 13 країн Європи: **Бельгія** – Омелян Коваль, **Болгарія** – Валентина Драгулева, Олена Коцева, Лариса Нінова, **Великобританія** – Любомир Мазур, Федір Курляк, Маркіан Шептицький, Микола Матвійський, Люба Фостун, **Греція** – Галина Маслюк, **Естонія** – Віра Коник, **Німеччина** – Ірена Сп’єх, **Румунія** – Степан Ткачук, Віржінія Ткачук, **Словащина** – Левко та Олена Довговичі, **Сербія-Чорногорія** – Василь Дацишин, Мирослав Гочак, **Угорщина** – Ярослава Хортяні, Наталія Шойтош, **Хорватія** – Славко Бурда, **Чехія** – Ленка Кнап, Віктор і Богдан Райчинці, **Югославія** – Марія Сакач, Борис Варга. 5 країн надіслало виправдання та письмові уповноваження: **Боснія, Данія, Іспанія, Литва, Польща**. Офіційними гостями VI-ої Наради були: консул України в Греції **С. Альошин**, Президент СКУ **Аскольд Лозинський**, Президент Грецько-Української Торговельної Палати **Я. Поліхронопулос** та представник Об’єднання українських жінок в Німеччині **Ірина Сп’єх**.

Слідували усні вітання від консула України в Афінах **С. Альошина**, який прочитав вітального листа від Посла України в Греції та Албанії **Віктора Кальника**, від Президента СКУ **Аскольда Лозинського**, Президента Греко-Української Палати Торгівлі **Я. Поліхронополоса**. Отримали телефонне вітання від основного фундатора і почесного члена Української громади в Греції **Дімітріса Вернадакіса**. Були надіслані вітальні листи від Громади Українців Литви (ГУЛ) – за підписом голови **Віктора Чернишука**, від Асоціації Українців Іспанії (АУІ) за підписом голови **Теодора Барабаша**.

Після вітань була обрана робоча Президія в такому складі: голова ЕКУ **Левко Довгович**, 1-ий заступник голови **Ярослава Хортяні**, голова секретаріату **Любомир Мазур** та генеральний секретар ЕКУ **Федір Курляк**, голова Українсько-Грецької думки (колишньої Асоціації українців Греції) **Галина Маслюк**. Почесними членами Президії були Президент СКУ Аскольд **Лозинський** та консул України в Греції **С. Альошин**. Обрано робочі комісії: Контрольно-ревізійна – **Омелян Коваль** (Бельгія), **Ярослава Хортяні** (Угорщина), **Ірина Сп’єх** (Німеччина) та **Віра Коник** (Естонія); Резолюційна – **Микола Матвійський** (Великобританія) **Галина Маслюк** (Греція), **На-**

26-27 жовтня 2002 р. – VI-та Річна нарада ЕКУ, Афіни, Греція – Попереду сидять в присядці М. Гочак (Сербія-Чорногорія), А. Лозинський, президент СКУ і Левко Довгович, президент ЕКУ

талка Шойтош (Угорщина), Богдан Райчинець (Чехія).

Далі Нарада приступила до обговорення справ, що впливали з протоколу X-го З'їзду в Будапешті, а саме: прийняття в дійсне членство **Українсько-Грецької Думки** (колишньої Асоціації Українців у Греції) – голова Галина Маслюк, **Болгарсько-Української Фундації «Мати Україна»** – голова Олена Коцева, **Товариства української мови, літератури й культури «Просвіта» (Сербія)** – голова Василь Дацишин та **Союзу Русинів-Українців у Югославії** – голова Марія Сакач. В умовне членство ЕКУ прийнято дві організації – **Об'єднання Українських Жінок у Німеччині** та **Конгрес Українців Естонії**.

Про діяльність від X-го З'їзду в Будапешті до VI-ої Наради звітували вищезгадані голова ЕКУ, голова секретаріату, скарбник та голови окремих Комісій ЕКУ. Секретаріат ЕКУ констатував, що в сучасності членами ЕКУ є 29 організацій-членів ЕКУ у 21 країнах Європи: **Бельгія, Боснія, Болгарія, Великобританія, Греція, Данія, Іспанія, Естонія, Латвія, Литва, Німеччина, Польща, Румунія, Словаччина, Сербія-Чорногорія, Угорщина, Франція, Хорватія, Чехія, Швеція, Югославія**. Звітували голови і повірені представники окремих організацій-членів ЕКУ. Відкрилася дискусія до звітів окремих організацій, до звітування Комісій ЕКУ та різні проблеми складових частин зорганізованої української громадськості Європи. Доповнено у тогочасний склад Науково-Виховної

пешті в 1999 році) з метою обговорити її подальшу діяльність;

- повторно доручає Секретаріату ЕКУ та всім складовим організаціям-членам ЕКУ вислати листи до Верховної Ради України у справі остаточного визнання ОУН-УПА воюючою стороною за волю України;
- на основі звернення Координаційної Ради Русинів-Українців Словаччини, яке було передане учасникам VI-ої Наради ЕКУ в Афінах, Нарада закликає представників організацій-членів ЕКУ, щоб під час зустрічей з представниками українського Уряду та дальшими компетентними чинниками у своїх країнах звертали увагу на денаціоналізацію автохтонного населення Русинів-Українців Словаччини.

VI Нарада підтвердила, що всі попередні постійно діючі постанови залишаються й надалі до виконання.

***

Крім наведених зустрічей 2002 році, Левко Довгович, з позиції голови ЕКУ, брав участь у дальших зустрічах і акціях. Головніші з них:

12 березня, на запрошення генерального консула Угорщини в Кошицях – участь у святкуванні річниці революції та визвольних змагань угорців в 1848-1849 роках. На зустрічі були присутні представники мерії міста Кошиць та консульських відділів України й Чехії.

25 червня – зустріч у Кошицях з представниками угорської коаліції, які запропонували включити незалежного, безпартійного кандидата Левка Довговича, як голову ЕКУ, у список кандидатів до словацького парламенту на виборах від української нацменшини.

8 серпня, на запрошення генерального консула Угорщини в Кошицях, – участь у зустрічі кандидатів угорської коаліції до Словацького парламенту.

10 вересня, на запрошення Посольства України – участь голови ЕКУ на відзначенні 11-ої річниці Незалежності України в Братиславі.

2002 рік – участь голови ЕКУ на засіданнях організації-члена ЕКУ – Координаційної Ради Русинів-Українців Словаччини у Пряшеві.

***

18-19. 01. 2003 р. – вибори Державного самоврядування – Будапешт

На запрошення Голови Державного самоврядування Угорщини, подруги Ярослави Хортяні – участь голови ЕКУ Левка Довговича на виборах Державного самоврядування українців

Угорщини на подальший виборчий період. Голова ЕКУ зачитав угорською мовою вітального листа від секретаріату ЕКУ з подякою угорському уряду. Відбулась і зустріч з керівництвом Товариства української культури – обговорено можливості покращення діяльності української молоді в Європі і пропозиція I-го заступника Голови ЕКУ, подруги Ярослави Хортяні, про скликання наради регіональної групи – членів ЕКУ в Загребі під час святкування 80-річчя Культурно-просвітнього товариства «Просвіта».

***

7-10 лютого 2003 р. – Хорватія, 80-річчя організації «Просвіта»

На запрошення голови Культурно-просвітнього товариства «Просвіта» Славка Бурди голова ЕКУ Левко Довгович був учасником Святкування 80-річчя заснування культурно-просвітнього товариства «Просвіта» та 30-річчя Культурно-просвітнього товариства русинів-українців міста Загреб, Хорватія. Святкування проходило в дні 7-10 лютого 2003 року, за участі членів Президії ЕКУ – голови ЕКУ **Левка Довговича**, голови секретаріату ЕКУ **Любомира Мазура**, 1-го заступника голови ЕКУ **Ярослави Хортяні**, посла України в Хорватії **Анатолія Шостака** та офіційних гостей з України – голови УВКР **Михайла Гориня**, голови Товариства «Україна-Світ» **Івана Драча** та представника Міністерства освіти України.

Голова Культурно-просвітнього товариства «Просвіта» **Славко Бурда** подав вичерпну інформацію та оцінку діяльності Товариства і перспективу його роботи в майбутньому. Під час святкування пройшли і офіційні зустрічі з посадовими особами мерії міста Загреб та головою Хорватсько-Української дружби **Іваном Трнокопом**.

Складовою частиною святкувань була і нарада регіональної групи організацій-членів ЕКУ з таких країн: **Болгарії** – Олена Коцева, **Боснії і Герцеговини** – о. Петро Овад, **Греції** – Галина Маслюк, **Сербії і Чорногорії** – Василь Дацишин, Мирослав Гочак, **Словаччини** – Олена Довгович, Іван Лаба, **Румунії** – Степан Ткачук, **Угорщини** – Ярослава Хортяні та Наталка Шойтош, **Хорватії** – Славко Бурда, **Союзу Русинів-Українців у Югославії** – голова Марія Сакач. Нараду голів проводила 1-ий заступник голови ЕКУ Ярослава Хортяні, керівник регіональної групи.

На Нараді були обговорені поточні справи та програма VII-ої Річної наради ЕКУ в Празі. Найбільше уваги приділено планам заходів складових частин ЕКУ у 2003 році у зв'язку з відзначен-

ням 70-річчя Голодомору-Геноциду в Україні. Голова секретаріату ЕКУ Любомир Мазур інформував, що СКУ видав англійською мовою протестну листівку з автентичною фотографією з Голодомору, з адресою Ради Комітету Пуліцера, в якій пропонує відібрати престижну нагороду Пуліцера журналістові світового імені Валтерові Дюрантіму за його неправдиве інформування про Голодомор в Україні в 1932-33 роках. Для ЕКУ було виділено 10 тисяч таких листівок, які за потребою будуть надіслані організаціям-членам ЕКУ з секретаріату ЕКУ з Лондона. Президія ЕКУ вирішила запропонувати провадом складових частин ЕКУ подбати, щоб на адресу Ради Комітету Пуліцера в Америці картки надсилали приватні особи, щоб Комітет отримав якнайбільше карток. Далі голова Секретаріату повідомив, що окремі організацій-члени ЕКУ уже замовили листівки, конкретно: Хорватія – 300, Данія – 80, Чехія – 50, Угорщина – 1000, Словаччина – 75, Греція – 500, Великобританія – 5000.

Присутні уповноважені представники українських організацій-членів ЕКУ на Нараді у Загребі, керуючись у своїй діяльності рішеннями VI-ої Річної наради ЕКУ в Афінах, зробили такі висновки:

- Відзначення 70-ої річниці Голодомору-Геноциду в Україні 1932-33 рр. вважати цьогорічним пріоритетним напрямком в діяльності організацій ЕКУ. Рекомендувати українським організаціям ЕКУ здійснити конкретні заходи з цього приводу, в міру можливостей посприяти тому, щоб їх владні структури засудили Голодомор, як акт геноциду проти українського народу.
- Зміцнення регіонального співробітництва між організаціями ЕКУ. Періодична реалізація регіональних Нарад є дієвою формою виконання цього завдання.
- Популяризація української мови і культури.
- Ширше залучення молоді до ознайомлення і вивчення культурної спадщини українського народу.
- Захист прав нацменшин в країнах регіону залишається наріжним каменем діяльності організацій ЕКУ. В цьому українські організації мають шукати підтримку місцевих органів державної влади та, зокрема, України і Ради Європи.

Святкування 80-річчя Культурно-просвітнього товариства русинів-українців міста Загреба закінчилось концертом-академією, який підготували художні колективи Союзу русинів і українців Хорватії.

***

7 березня 2003 р. – Ужгород, словацьке консульство.

7 березня 2003 року – участь голови ЕКУ на засіданні Організаційного комітету в Пряшеві для відзначення 200-річного ювілею з дня народження Олександра Духновича. Підготовка Міжнародної конференції у співпраці з ЕКУ. Левку Довговичу доручено підготовку урочистого концерту-академії. У зв'язку з цим відбулися в Ужгороді зустрічі з консулом Словаччини – обговорено питання надання безкоштовних віз митцям-учасникам академії з Закарпаття. Обговорено дальші організаційні справи з керівництвом Закарпатського заслуженого народного хору щодо програми їхнього виступу на концерті-академії у Пряшеві 22 червня 2003 року.

***

14 березня 2003 р. – Лондон

14 березня відбулося засідання частини Президії ЕКУ в такому складі – голова ЕКУ **Левко Довгович**, голова секретаріату **Любомир Мазур**, генеральний секретар **Федір Курляк**, скарбник **Маркіян Шептицький** та голова комісії закордонних зв'язків **Микола Матвіївський**. Обговорені найновіші інформації з діяльності окремих організацій Європи-членів ЕКУ. Підготовка об'їзних листів і матеріалів до річниці Голодомору-Геноциду для складових частин ЕКУ. Підготовка до офіційних відвідін українців Італії та участь на першому Форумі українців у Римі. Обговорено актуальне питання співорганізації ЕКУ у підготовці Міжнародної конференції з нагоди 200-річчя з дня народження Олександра Духновича під назвою «Олександр Духнович та наша сучасність». Домовлено з Управою Союзу Українців у Великобританії (СУБ) та Проводом ОУН фінансову допомогу для реалізації концерту-академії та видання Збірника з Міжнародної наукової конференції з нагоди 200-річчя з дня народження о. Олександра Духновича.

***

11-12 травня 2003 р. Рим – Форум українців

11-12 травня 2003 року в Римі відбувся перший Форум української громади Італії, де, за неофіційними даними, проживає більше півмільйона українців-заробітчан, які протягом року створили 74 українських осередків по цілій Італії. Форум правом можна назвати «історичним», тому що, че-

рез багато років, в Італії відновилось знову організоване життя української громади.

Форум проходив у залі при соборі Святої Софії за участі голови ЕКУ **Левка Довговича** та представника ОУН **Миколи Матвіївського**, голови комісії закордонних зв'язків ЕКУ, керівників українських осередків, делегації італійського уряду на чолі з Міністринею соціальних справ і родини. Присутнім був і начальник поліції міста Рим. Після вітальних промов головних організаторів, з вітальним словом виступив голова ЕКУ: «Від імені Президії і Секретаріату ЕКУ та всіх 29 організацій-членів ЕКУ з 21 країн Європи складаємо якнайщиріші ґратуляції підготовчому комітетові та всім учасникам-засновникам української центральної суспільно-громадської репрезентації в Європі під назвою Товариство Українців Італії, – сказав, зокрема, він. – Запрошуємо Товариство Українців Італії до співпраці з ЕКУ й ждемо налагодження ділових зв'язків».

Далі з вітаннями виступили італійські урядовці. Пані Міністриня у своєму виступі сказала і таке: «Приходом нової хвилі українських жінок-заробітчан, вирішено проблеми старечих людей в Італії. Українські жінки сумлінно опікуються нашими хворими сеньйорами. Наші жінки би так ніколи не опікувались». А начальник поліції торкнувся кримінальних справ і підтвердив, що з заробітчанами з України, у порівнянні з іншими заробітчанами з постсоціалістичних країн, мають мало кримінальних випадків.

На Форумі був обраний комітет для підготовки Статуту майбутньої української центральної організації Італії. У неділю 12 травня, в ареалі храму Св. Софії, на архієрейській св. Літургії та після обіду на концерті зірок української естрадної музики було понад 1000 учасників з цілої Італії, які бурхливими оплесками спонтанно сприймали кожну українську пісню у виконанні митців з України.

Зродилась нова, потужна українська громада в Європі, яка буде продовжувачем діяльності післявоєнної української організації, що діяла під назвою Український допомоговий комітет Італії.

***

20-22 червня 2003р. – Конференція О. Духновича

20-22 червня 2003 року – участь голови ЕКУ Левка Довговича та голови секретаріату Любомира Мазура на Міжнародній науковій конференції у Пряшеві з нагоди 200 річного ювілею з дня народження Олександра

Духновича під назвою «Олександр Духнович і наша сучасність». Співорганізатором конференції був і ЕКУ. Присутніми були науковці-доповідачі із семи країн Європи та суспільно-громадські діячі зі Словаччини й закордоння.

На Пленарному засіданні Конференції було зачитано 9 доповідей:

1. **Юрій Бача** (Словаччина) – «До питання мови О. Духновича».
2. **Михайло Ричалка** (Пряшів) – «Андрагогічні погляди О. Духновича».
3. **Микола Мушинка** (Пряшів) – «Народознавча діяльність О. Духновича».
4. **Михайло Даниляк** (Пряшів) – Historické práce A. Duchnoviča («Історичні праці О. Духновича».
5. **О. Анастасій Пекар, ЧСВВ** (США) – «Духнович і Василіани».
6. **Михайло Гнатюк** (Львів, Україна) – «О. Духнович в історико-літературній концепції Івана Франка».
7. **И. В. Чуркина** (Москва, Росія) – М. Ф. Раевский и А. В. Духнович.
8. **Лойош Сбеке** (Егер, Угорщина) – «От Лучкая до Духновича».
9. **Микола Цап** (Новий Сад, Сербія і Чорногорія) – «Русин з Бачки у Духновичовим «Літературним заведенію Пряшовським».

У першій секції 20 червня було зачитаних 14 доповідей, важливіші з них:

- **А Трембіцький** (м. Хмельницький, Україна) – «О. Духнович і Є Сіцінський – паралелі життя і творчості».
- **Володимир Задорожний** (Ужгород, Україна) – «О. Духнович у зв'язках з Галичиною (50-60-ті роки XIX ст.»
- **Михайло Чорнопиский** (Львів, Україна) – «О. Духнович в контексті національного пробудження в Галичині в 30-50 роках XIX ст.»
- **о. Мирон Бендик** (Дрогобич, Україна) – «о. Маркіян Шашкевич і о. О. Духнович як просвітелі народу в XIX ст.»
- **Любомир Сікора** (Дрогобич, Україна) – О. Духнович і проблема соборності українського народу».
- У другій секції 21 червня було зачитаних 13 доповідей, важливіші з них:
- **Павло Федака** (Ужгород, Україна) – «О. Духнович і товариство «Просвіта» в Ужгороді».
- **Ярослав Радевич-Винницький** (Дрогобич, Україна) – До характеристики мовного світогляду О. Духновича».
- **Іштван Удварі** (Ніредьгаза, Угорщина) – «Традиція та сучасність у мові О. Духновича».

- **Андрій Вовчак** (Львів, Україна) – «Рефлексія суспільно-культурного життя Закарпаття доби О. Духновича у німецькомовних джерелах».
- У третій секції 22 червня було зачитаних 8 доповідей, важливіші з них:
- **Валентина Федонюк** (Київ, Україна) – «Патріотичні мотиви в творах О. Духновича».
- **О. Михайло Олекса** (Груба Врбка, Чехія) – «Молитовники О. Духновича».
- **Гаврош** (Ужгород, Україна) – «Десять фактів із життя будителя, О. Духновича з висоти нашого часу».

У 2003 році у Пряшеві був виданий збірник доповідей з частковою фінансовою підтримкою ЕКУ та ОУН.

Складовою частиною Конференції був і урочистий концерт-акademia, присвячений ювілею О. Духновича, який відбувся в словацькому театрі 22 червня і який підготували колективи: Український хор «Карпати» з Кошиць, частина Закарпатського заслуженого народного хору з Ужгороду, ПУЛЬС з Пряшева (Колишній Піддуклянський український народний ансамбль), оркестр «Музика Ювеналіс» з Кошиць, частина симфонічного оркестру та солісти Кошицького Державного театру опери й балету. ЕКУ та ОУН поділялися частково фінансово на виданні Збірника доповідей та співдоповідей.

***

19 липня 2003 р. – Ждиня

19 липня 2003 року, на запрошення Об'єднання Лемків у Польщі – участь голови ЕКУ на офіційному відкритті XXI. Свята Лемківської культури в Ждині, тобто «Лемківської ватри», на якому був прочитаний вітальний лист від Президії, Секретаріату ЕКУ та організацій-членів ЕКУ. Відбулись офіційні та формальні зустрічі з представниками Польщі, України. Голова ЕКУ брав участь у нараді Президії Світової Федерації Лемків (СФЛ). На прохання Голови СФЛ Івана Щерби зі Львова, подав коротку інформацію про діяльність ЕКУ і його складових частин, з побажанням великих успіхів у роботі Світової Федерації Лемків.

***

16-24 серпня 2003 р. – СКУ, Київ

«Де живуть українці – там живе Україна» під таким гаслом проходив 16-24 серпня 2003 року, у Києві VIII-ий Конгрес СКУ. ЕКУ на Конгресі репрезентували делегати з 12 країн-членів ЕКУ, а саме: **Бельгія** – Омелян Коваль, **Великобританія** – Любомир

Мазур, Федір Курляк, **Греція** – Галина Маслюк, **Естонія** – Віра Коник, **Латвія** – Іван Наливайко, **Литва** – Віктор Чернишук, **Німеччина** – Ірина Козак, **Польща** – Мирон Кертичак, **Румунія** – Степан Ткачук, **Словаччина** – Юрій Бача, **Угорщина** – Ярослава Хортяні, **Чехія** – Віктор Райчинець, 13 делегатом Конгресу за Європу був голова ЕКУ **Левко Довгович**.

Згідно з програмою Конгресу. голови кожної зі згадуваних країн виступили 19 серпня з інформацією про діяльність їхньої організації. Учасникам Конгресу зі Словаччини були також Микола Мушинка, Олена Довгович, Мирослав Сополига та Іван Яцканин.

Під час Конгресу відбулася і нарада Президії та Секретаріату ЕКУ з представниками присутніх організацій-членів ЕКУ. Обговорено виконання постанов VI-ої Наради Голів в Афінах, але і з попередніх Річних нарад, домовлено, що містом реалізації VII-ої Наради Голів ЕКУ буде місто Прага (Чехія), а головним організатором – Провід Української Ініціативи Чеської Республіки.

Разом з Керівництвом СКУ та учасниками Конгресу, відбулось і кілька офіційних зустрічей з чільними представниками українського уряду, а саме: з Головою Верховної Ради п. Литвином, з головою уряду п. Януковичем, з п. міністром освіти (Левко Довгович разом з вибраними далішими учасниками отримали Почесну Грамоту від Міністерства освіти), з мером міста Києва п. Омельченком (Левко Довгович і та інші отримали Грамоту міста Києва). На святковому врученні ордену св. Станіслава в Андріївській церкві Левку Довговичу і Наталії Шойтош з Угорщини був вручений орден св. Станіслава.

Голова ЕКУ та голова секретаріату ЕКУ Любомир Мазур провели ділові розмови з пп. Ізьом та Олександром Руденком-Десняком з Москви про можливості вступу українських організацій європейської частини Російської Федерації в члени ЕКУ. Обмінялися інформаціями про ЕКУ з академіком Антоновим, головою української організації «Славутич» у Москві. та з представниками українців Португалії, Італії, Молдови, Азербайджану. Відбулася і зустріч з представником українців Чукотки та Тюменської області Російської Федерації.

Пройшла неформальна зустріч членів Президії ЕКУ на святковій вечері. Під час річкової прогулянки на катері Дніпром відбулася зустріч із головою Держкомітету України у справах національностей та міграції Генадієм Москалем. Відбулась і зустріч з представниками товариства «Просвіта». «Мені довелось брати участь (і на-

віть керувати сесією) «Українське наукове життя в діаспорі і співпраця з Україною». Моя доповідь була присвячена україністиці Словаччини. На одному з круглих столів проф. Юрій Бача виголосив доповідь про стан, роль і майбуття української мови в школах Словаччини, а Мирослав Сополига розповів про Музей української культури у Свиднику. Питанням розвитку української літератури у Словаччині була присвячена доповідь Івана Яцканина. Левко Довгович звітував про діяльність Європейського конгресу українців за останніх п'ять років». (Микола Мушинка, «Нове життя», № 37-38, 12.9..2003)

***

22 серпня 2003 р. – СКУДО, Київ

Під час VIII-го Конгресу СКУ, 22 серпня 2003 року в м. Києві, у приміщенні Центру Національного відродження, відбувся VIII-ий З'їзд Світової конференції українських державницьких організацій (СКУДО)¹.

«Інформаційне повідомлення VIII З'їзду СКУДО»

«На З'їзд прибули 23 делегати із 9 країн, що представляли 23 організації... З вітальним словом із побажаннями плідної праці звернулися до присутніх голова Проводу ОУН – **Андрій Гайдамаха**, Президент СКУ **Аскольд Лозинський**, народні депутати України **Олексій Івченко** та **Євген Гірник**. Головою робочої Президії було обрано **Стефана Романіва** (Австралія). Після відбулося коротке повідомлення секретаріату СКУДО, котре склав **Євген Гановський** (США). Заслухано також звіти від представників державницьких організацій з теренів...

... Після звіту мандантно-номінаційної комісії відбулися вибори нових керівних органів СКУДО. Головою СКУДО обрано **Любомира Мазура** – СУБ Великобританія, в Президію СКУДО увійшли: **Юрій Наконечний** – голова Світової Управи СУМ, США, **Стефан Романів** – Союз українських організацій Австралії (СУОА)², **Левко Довгович** – голова ЕКУ, Словаччина, **Федір Курляк** – СУБ, Великобританія, **Галина Головка** – США та **Василь Бойко** – ЦНВ, Україна»... М. Київ Секретаріат СКУДО

***

2.10-23.11.2003 р. – голова ЕКУ в Лондоні

Від 2 жовтня до 23 листопада 2003 року голова ЕКУ Левко Довгович перебував у Лондоні. 2 жовтня 2003 року відбулося засідання частини Президії

ЕКУ. Перевірка виконання постанов з VI-ої Річної наради ЕКУ в Афінах, підготовка VII-ої Річної наради ЕКУ в Празі, Чехія. Обговорено подорожі до українських громад Португалії та Іспанії. Оскільки згадувані організації запропонували зустрічі в грудні 2003 – поїздки в Португалію та Іспанію не здійснено, через заплановану Річну нараду в Празі та участь голови та голови секретаріату ЕКУ Любомира Мазура в грудні в Будапешті на Міжнародній конференції до відзначення 70-річчя Голодомору-Геноциду в Україні.

В Англії відбулися такі зустрічі голови ЕКУ:

4 жовтня – участь на 38-их Загальних зборах Організації Українських жінок у Великій Британії, члена ЕКУ. Голова ЕКУ передав вітального листа від Президії, Секретаріату ЕКУ та організацій-членів ЕКУ. Учасники зборів попросили подати кілька інформацій про ЕКУ і його складові частини та про життя українців в Словаччині.

19 жовтня, на запрошення відділу СУБ в Лондоні – участь на урочистій академії з нагоди 130-річчя смерті композитора Семена Гулака-Артемовського.

8 листопада голова ЕКУ, разом з депутатом Української Верховної Ради Євгеном Гірником, виступив перед українською громадою міста Ковентрі з доповідями про політичну ситуацію в Україні, про діяльність ЕКУ і його складових частин та про ставлення словацького уряду до українців Словаччини. Було дуже багато запитань до обох доповідачів, зокрема про події в Україні та про сучасний стан українців у Словаччині.

9 листопада, на запрошення відділу СУБ в Лондоні – участь на урочистому відзначенні 90 річниці з дня смерті Лесі Українки. Після святкової академії Голова ЕКУ, разом з депутатом Євгеном Гірником, зустрілись з представниками української громади м. Лондона, які цікавились політичними процесами в Україні, було кілька питань і про роботу ЕКУ та про ситуацію українців в Словаччині.

15 листопада, на запрошення Управи Товариства Бойківщина в Англії, голова ЕКУ був у місті Манчестері на Нараді Управи Товариства. Подав інформації про роботу ЕКУ і його складових частин та про стан українців Словаччини.

21 листопада – участь на відкритті унікальної виставки до 70-річчя Голодомору у світлиці централі СУБ в Лондоні, яку спільно підготували бібліотека й архів ім. Тараса Шевченка при Голівній Управі СУБ та дирекція Українського історичного національного музею з Києва.

22 листопада, участь на поминальній панахиді жертвам Голодомору в Українській Автокефальній Православній церкві в Лондоні за участі єпископа греко-католицької церкви та Надзвичайного і Повноважного Посла України в Англії. Після відправи у залі Автокефальної Православної церкви відбулась скорботна згадка-академія, з прекрасним супровідним словом про Голодомор.

23 листопада – участь на відзначенні пам'яті жертв Голодомору в Домівці СУБу в Лондоні, який організував Відділ СУБ міста Лондон разом з Українським посольством в Англії.

***

5-6 грудня 2003 р. – VII Річна нарада, Прага

VII-му Річну нараду відкрив голова ЕКУ Левко Довгович, і попросив присутніх вшанувати пам'ять жертв Голодомору-Геноциду в Україні у 1932-33 роках і пам'ять всіх провідних українських суспільно-громадських діячів та працівників у системі ЕКУ, які відійшли у вічність від VI-ої Наради в Афінах – в тому числі в особливий спосіб згадано основоположницю і довгорічну голову УІЧР **Лідію Райчинець**, далі **Тетяну Беднаржову**, колишню голову української жіночої організації в Чехії, **Іллю Дмитріва**, колишнього голову КОУГЦУ і СУБ, **Ярослава Гавриха**, одного з основоположників КОУГЦУ.

Після скорботної одної хвилини, голова ЕКУ привітав усіх присутніх і своє привітання закінчив такими словами: «Головне місто Чеської Республіки Прагу між двома Світовими війнами називали «Українська Прага», через велику кількість визначних, високоосвічених українських емігрантів, які створили у Празі Український Вільний Університет, Вищий педагогічний інститут ім. Драгоманова, Вищу українську мистецьку школу, Вищий сільськогосподарський інститут в Подебрадах та українську гімназію в Модржанах. І в 2003 році можна назвати Прагу українською, через багато заробітчан з України. Отже сучасна «Українська Прага» привітала 5-6 грудня 2003 року «Українську Європу» для здійснення VII Річної наради представників українських громадських організацій-членів ЕКУ». Описав передав слово для привітання учасників Наради голові УІЧР Віктору Райчинцю.

Нарадою керувала робоча Президія: голова ЕКУ **Левко Довгович**, 1-ий заступник голови **Ярослава Хортяні**, 2-ий заступник **Мирон Кертчак**, голова УІЧР **Віктор Райчинець**, голова секретаріату **Любомир Мазур**, генеральний секретар **Федір Курляк**,

5-6.12.2003 р. – VII Річна нарада ЕКУ, Прага – попереду Віктор Райчинець, голова Української ініціативи в Чеській Республіці..

скарбник **Маркіян Шептицький**. До почесної робочої Президії покликано радника Українського Посольства в Чехії **п. Моторного** та голову Комісії з питань національних меншин при Раді мерії міста Праги **Ярослава Балвіна**.

Далі у Нараді брало участь 19 організацій-членів ЕКУ з 12 країн Європи: **Бельгія** – Омелян Коваль; **Болгарія** – Олена Коцева; **Великобританія** – Любомир Мазур, Федір Курляк, Геня Мандзій, Маркіян Шептицький, Микола Матвіївський; **Греція** – Галина Маслюк; **Естонія** – Віра Коник; **Німеччина** – Роман Шупер, Марія Ковалишин, Тян Тарапачька-Шафова; **Польща** – Мирон Кертчак, Ярослав Чухта; **Сербія-Чорногорія** – Василь Дацишин, Мирослав Гочак; **Словаччина** – Левко Довгович, Олена Довгович; **Угорщина** – Ярослава Хортяні, Наталка Шойтош, Юрій Кравченко; **Хорватія** – Славко Бурда, **Чехія** – Віктор Райчинець, Ленка Кнап, Богдан Райчинець, Марія Прокоп'юк, Христина Йойко. Переданими письмовими уповноваженнями були заступлені члени ЕКУ з таких країн: **Іспанія, Латвія, Литва, Румунія**.

Пройшло затвердження денного порядку. Були обрані робочі комісії. Контрольно-ревізійна – **Омелян Коваль** (Бельгія), **Мирон Кертчак** (Польща), **Юрій Кравченко** (Угорщина); резолюційна – **Наталка Шойтош** (Угорщина), **Василь Дацишин** (Сербія і Чорногорія), **Галина Маслюк** (Греція), **Микола Матвіївський** (Великобританія), **Славко Бурда** (Хорватія). Для змін та осучаснення Статуту ЕКУ було покликано до дії Статуту Комі-

сію в складі: **Ярослава Хортяні** (Угорщина), **Мирон Кертчак** (Польща), **Василь Дацишин** (Сербія і Чорногорія), **Галина Маслюк** (Греція), **Микола Матвіївський** (Великобританія). Звітували голова ЕКУ Левко Довгович, голова секретаріату Любомир Мазур та скарбник Маркіян Шептицький.

Голова ЕКУ у своєму звіті підкреслив, що найактуальнішим завданням було відзначення 70-річчя Голодомору-Геноциду в 1932-1933 роках. Далі сказав: «І на кінець, з вашого дозволу, нагадаю для тих присутніх, які, можливо, не знають, що сказали про Голодомор визначні люди: історик, проф. Норман Дейвіс, на запитання, котра нація найбільш потерпіла у 20 столітті, без вагання відповів: «Найбільш потерпіла і постраждала в Європі українська нація». І ще один приклад: за статистикою науковця, професора Роберта Конквеста найбільш трагічною в Україні була весна 1933 року. Навесні 1933 року щодня, пересічно, вмирало з голоду 25 тисяч, щогодини 1000, а щохвилини 17 українців».

Дозвольте цитувати ще і фрагменти із звітування консула Італії у Харкові, пана Серджія Граденіга, який у своїх звітах італійському Посольству в Москві подавав таку, без сумніву, правдиву інформацію: «...Третій мотив виявився у рішучості покласти край українській проблемі за кілька місяців коштом 10-15 мільйонів душ. Ця цифра аж ніяк не перебільшена. На мою думку, її вже досягнуто і в недалекому майбутньому буде перевищено. Нещастя, яке впало на голови мільйонів людей, руйнує всю українську націю,

його удари спрямовані лише в Україну та Кубань...

... Насамкінець зазначу, що наслідком теперішнього лиха в Україні буде російська колонізація цієї країни, яка призведе до зміни її етнографічного характеру. В майбутньому, і, либонь, дуже близькому майбутньому, ніхто більше не говоритиме про Україну чи про український народ, а, отже, і про українську проблему, бо Україна стане «de facto» територією з переважно російським населенням». («Про голод і українське питання», повідомлення з дня 31 травня 1933 року. За матеріалами Спеціальної комісії Конгресу Сполучених Штатів Америки – “Investigation of the Ukrainian Famine 1932-1933” – Report to Congress... 1988. – Р. 424-427).

Далі голова секретаріату ЕКУ Любомир Мазур інформував присутніх про відзначення Голодомору організаціями-членами ЕКУ в різних країнах Європи: «В жовтні 2002 року в Афінах, на шостій Нараді голів українських організацій-членів ЕКУ, була прийнята постанова до відзначення 70-річчя Голодомору-геноциду в Україні, з метою подати правдиву інформацію своїми акціями якнайбільшій кількості громадян в державах свого проживання. До цього питання на початку 2003 року, всім складовим частинам ЕКУ було надіслане «Звернення Президії та Секретаріату ЕКУ».

Протягом минулого року усі організації-члени ЕКУ, в міру своїх можливостей, провели різні акції до відзначення трагічного ювілею Голодомору. Окремі складові частини ЕКУ доклали зусиль до того, що їхні держави визнали Голодомор геноцидом українського народу, наприклад Бельгія, Угорщина, частково Англія. За актуальною інформацією, й інші держави Європи готові визнати цю трагедію геноцидом.

З українських організацій-членів ЕКУ слід згадати такі:

Союз Українців у Великій Британії здійснив, разом з Національним музеєм історії України та бібліотекою й архівом ім. Тараса Шевченка в Лондоні, для своїх членів, але, зокрема, для англіїців, документальну виставку під назвою «Голодомор 1932-33 мовою документів». Присутній депутат Англійського парламенту на відкритті виставки виголосив прекрасну промову, яку закінчив обіцянкою, що прикладе усіх зусиль, щоб і Англія визнала Голодомор геноцидом. Крім цього Керівництво СУБу досягло, що в усіх наших церквах Англії, але і в католицьких, в останню суботу й неділю листопада 2002 року, були відправлені скорботні молитви й відправи за жертви Голодомору. Необхідно подя-

5-6.12.2003 р. – VII Річна нарада ЕКУ, Прага. – з права: Федір Курляк, Любомир Мазур, Левко Довгович, Ярослава Хортяні, Мирон Кертчак.

кувати ще й українським організаціям в Греції, Польщі, Франції, Сербії, Боснії і Герцеговині, Естонії, які приклали чималих зусиль, щоб в країнах їхнього поселення громадськість довідалася про правдиву інтерпретацію Голодомору-Геноциду в Україні. З ініціативи СКУ були видані друком документальні плакати про голодомори 1922-23, 1932-33, 1946-47 років в Україні та про терористичні дії сталінської доби на Україні. Один комплект – 52 плакати надруковані українською та англійською мовами Секретаріат ЕКУ забезпечив, щоб усі складові частини ЕКУ отримали для інсталяції виставки по одному комплекті отих плакатів».

На VII-му Річну нараду ЕКУ був надісланий лист-прохання від Об'єднання українців Росії (ОУР)³ такого змісту:

Москва

13.10.2003 р.

Президенту
Європейського Конгресу Українців
П. Л. Довговичу

Вельмишановний пане Левку!
Об'єднання українців Росії просить розглянути питання про прийом нашої організації до складу Європейського Конгресу Українців... ОУР зазначено у 1992 році, об'єднує зараз 60 регіональних українських організацій, у тому числі 45 – з регіонів, що розташовані у Європейській частині Російської Федерації... Просимо розглянути наше прохання відповідно до Статуту ЕКУ. У випадку необхідності представимо будь-які документи, які можуть бути потрібні органам ЕКУ.

З повагою

Голова ОУР та ФНКА «Українці Росії»
Підпис: Олександр Руденко-Десняк

Президія ЕКУ розглянула прохання ОУР і після обговорення цього питання дійшла висновку, що ОУР, на жаль, не може стати членом ЕКУ тому, що об'єднує організації мимо Європи,

а за Статутом ЕКУ не має компетенцію координувати діяльність організацій мимо Європи. Доручено секретаріату ЕКУ повідомити керівництво ОУР з рішенням Президії ЕКУ. Після звітів проводу ЕКУ та поодиноких голів організацій-членів ЕКУ, були ухвалені між іншими і такі постанови для подальшої діяльності організацій-членів ЕКУ (наводимо тільки окремі з них):

– Ще з більшим зусиллям продовжувати роботу в напрямку визнання всіма урядами країн, де діють члени ЕКУ, що Голодомор-Геноцид 1932-1933 в Україні був актом **геноциду** проти українського народу;

– Проводити заходи з метою пояснення історичної правди про Переяславську Угоду 1654 року та її горезвісні наслідки для українського народу;

– Нарада доручає секретаріату ЕКУ прослідити і зробити належні кроки для реєстрації ЕКУ, як неурядової організації при Європейському Парламенті, Раді Європи та ОБСЕ;

– Для покращення організаційної роботи у Молодіжній комісії ЕКУ зобов'язати складові частини ЕКУ поживати роботу з молоддю на місцях. В порядку дня VIII-ої Річної наради ЕКУ у 2004 році включити окремий пункт до питання української молоді в Європі;

– Нарада зобов'язує організацій-членів ЕКУ провести заходи для відзначення 75-річчя ОУН та домагатися від Уряду України офіційного визнання ОУН-УПА воюючою стороною у другій світовій війні;

– Нарада закликає складові організації ЕКУ надсилати заяви до центрального виборчого комітету України з проханням надання їм права бути міжнародними спостерігачами на виборах Президента України;

– Стежити за випадками навмисної дезінформації та паплюження доброго імені України та українського народу в засобах масової інформації на теренах їхньої дії та оперативно й належно

Учасники річної наради ЕКУ в Празі, 5-6.12.2003 р. у посольстві України з паном послом Сергієм Устичем (1955-2020). Між учасниками є і керівники українських організацій з 13-ти країн Європи.

відгукнутись на такі негативні явища.
– Нарада стверджує, що всі попередні постійно діючі постанови залишаються й надалі до виконання.

На завершення Річної наради відбувся концерт національних меншин міста Праги – українців, поляків, ромів та словаків.

***

9-10 грудня 2003 р., Будапешт, конференція про Голодомор.

Однією із скорботних імпрез європейського масштабу з нагоди 70-річчя Голодомору-Геноциду в Україні в 1932-33 роках була Міжнародна історична конференція під назвою «Голодомор в Україні в 1932-1933 роках», яка відбулася 9 грудня 2003 року в Будапешті в «Музеї терору». Ініціатором й організатором Конференції було Товариство української культури Угорщини на чолі з головою Ярославом Хортяні у співпраці з ЕКУ. Співорганізатором була дирекція «Музею терору» в Будапешті. Учасниками Конференції були студенти, громадяни – угорці й українці та науковці-доповідачі з Угорщини, України, Америки, Франції.

Конференцію відкрила й привітала учасників директорка «Музею терору» та голова ТУКУ Ярослава Хортяні. Було зачитаних 15 доповідей з тематикою про Голодомор. Наводимо авторів і теми доповідей:

- **Володимир Косик** (Париж, Франція) – «Соціально-політичні умови голоду і міжнародна ситуація».

- **Ігор Гирич** (Київ, Україна) – «Голод 1933 року в сучасній українській суспільно-політичній думці».
- **Міклош Кун** (Будапешт, Угорщина) – «Голод в Україні у листуванні Сталіна»
- **Олександра Веселова** (Київ, Україна) – «Геноцид українського народу голодомором 1932-33 рр. в Україні»
- **Євген Сверстюк** (Київ, Україна) – «Називати своїми іменами»
- **Сергій Білокінь** (Київ, Україна) – «Голодомор і проблеми євгеніки»
- **Ольга Мовчан** (Київ, Україна) – «Вживання сільського населення в умовах геноциду»
- **Любомир Сеник** (Львів, Україна) – «Голодомор в українській прозі»
- **Володимир Сергійчук** (Київ, Україна) – «Голодомори в Україні в XX столітті як інструмент геноциду»
- **Майя Лугай** (Житомир, Україна) – «Голодомор на Житомирщині за споминами очевидців»
- **Нінель Бокій** (Кіровоград, Україна) – «Примусова колективізація як головна передумова голоду 1932-33 рр. в Україні в селах Кіровоградщини»
- **Ігор Калинець** (Львів, Україна) – «Голодомор на сторінках західно-української газети «Діло»
- **Віталій Стецкевич** (Кривий Ріг, Україна) – «Методологічні аспекти вивчення історії Голодомору»
- **Ярослава Хортяні** (Будапешт, Угорщина) – «Голодомор очима дітей»

- **Ігор Гаврилів** (Львів, Україна) – Західноукраїнський національно-визвольний рух і його реакція на репресії та Голодомор в УРСР».

Наприкінці Конференції голова ЕКУ **Левко Довгович** угорською, а голова секретаріату ЕКУ **Любомир Мазур** українською мовою подякували дирекції «Музею терору» та голові ТУКУ Ярославі Хортяні, головним організаторам за взірцеву організацію конференції, громадянам і студентам за участь, доповідачам за високий науковий рівень доповідей, насичених новими історичними фактами.

***

Крім наведених зустрічей у 2003 році, Левко Довгович, з позиції голови ЕКУ, брав участь у дальших зустрічах і акціях. Головніші:

17 лютого пройшов офіційний візит у Кошицях з новим Генеральним консулом Чеської Республіки в Кошицях, з метою домовлення співпраці та спільних заходів. Інформував консула про діяльність ЕКУ та його Складових частин Світового українства – СКУ, УВКР. Найбільше зацікавлення було у консула про діяльність Української Ініціативи в Чеській Республіці.

7-8 червня на запрошення Угорського суспільно-культурного товариства «Чемадок» та Генерального консула Угорщини п. Серенційша – участь у Кошицях на міжнародному науковому семінарі до питання: «Європейська хартія регіональних мов та мов національних меншин – аплікація в житті національних меншин Словаччини». Українську національну меншину репрезентував проф. Юрій Бача, який прочитав доповідь на тему: «Умови успішного розвитку національних меншин Словаччини». З дальшими доповідями виступили науковці й суспільно-політичні діячі з Словаччини та Угорщини.

12 червня на запрошення Генерального консула Угорщини в Словаччині – участь у Кошицях на відзначенні 300 річного ювілею визвольної боротьби Ференца Ракоці II, На святкуванні були присутні представник Президента Словаччини, український та чеський консул, директори польських та німецьких установ у Кошицях, мер і дальші посадові особи міста Кошиці. Доповідь про історичні події тієї доби в Трансильванії та на Закарпатті зачитав директор Угорського Військового історичного музею з Будапешту.

20 липня на запрошення голови СРУСР Івана Лаби – участь на задушній св. Літургії в рідному селі о. Олександра Духновича в Тополі, що на Пряшівщині. Голова ЕКУ, разом з Го-

ловою Державного комітету України у справах національностей та міграції Геннадієм Москалем поклали вінок і квіти на могилу О. Духновича.

11 серпня – офіційний візит, разом з представниками вибраних українських установ міста Пряшева, у нового консула України п. Притулу. Подав стислу інформацію про ЕКУ. Обговорено також можливості надання безкоштовних віз керівникам організацій-членів ЕКУ для в'їзду в Україну та про підготовку VIII-го Конгресу Світового Конгресу Українців (СКУ) у Києві.

3 вересня, на запрошення Посольства України в Словаччині – участь голови ЕКУ на святкуванні 12-ої річниці Незалежності України у Братиславі. Неформальна зустріч з Президентом Словаччини Рудольфом Шустером та Послом України Юрієм Рилачем.

9 вересня – офіційний візит у Пряшеві у новоіменованій генеральній консулці України в Пряшеві Інни Огнівець. Подана інформація про діяльність ЕКУ про роботу молодіжної організації ПЛАСТ та про роботу Українського хору «Карпати» в Кошицях.

2003 рік – участь голови ЕКУ у засіданнях організації-члена ЕКУ – Координаційної Ради Русинів-Українців Словаччини у Пряшеві.

***

18-21 березня 2004 р. – Київ, чергові збори УВКР

В лютому 2004 року надійшло з Києва запрошення від УВКР такого змісту:

«Київ
17 лютого 2004 року
Члену Зборів (Президії) Української
Всесвітньої
№ 65/04
Координаційної Ради, голові ЕКУ
Левку Довговичу.

Шановний пане Левку!

Українська Всесвітня координаційна Рада запрошує Вас взяти участь у чергових Зборах УВКР, які відбудуться 19-20 березня 2004 року в м. Києві. Серед основних питань порядку денного: Звіт про роботу УВКР у 2003 році, план роботи на 2004 рік і підготовка IV Форуму українців, який відбудеться у 2005 році в м. Києві.

З повагою
В. О. Голова Секретаріату УВКР
В. Рябенко»

18-21 березня 2003 року участь голови ЕКУ Левка Довговича на чергових Зборах УВКР у Києві проходила згідно з текстом Запрошення. На зборах була присутня і частина Президії ЕКУ. Члени Президії ЕКУ поділилися

Президія VII-ої Річної наради ЕКУ в Празі, 5-6.12.2003 р. Зліва: генеральний секретар ЕКУ – Федір Курляк, Англія, голова секретаріату ЕКУ – Любомир Мазур, Англія, голова ЕКУ – Левко Довгович, Словаччина, 1-ий заступник голови ЕКУ – Ярослава Хортяні, Угорщина, 2-ий заступник голови ЕКУ – Мирон Кертчак, Польща.

інформаціями про діяльність ЕКУ за останній період і обговорили актуальні питання до дальшої роботи.

***

8 травня 2004 р. – Ужгород, Товариство політв'язнів

8 травня 2004 року, на запрошення Всеукраїнського товариства політичних в'язнів – участь у з'їзді Закарпатської крайової організації. На прохання учасників голова ЕКУ подав коротку інформацію про структури Світового українства – УВКР, СКУ, ЕКУ. Левку Довговичу був вручений орден «Хрест звитяги» «За заслуги в національно-визвольній боротьбі та в розбудові української держави».

***

23-25 липня 2004 р. – Лемківська ватра, Ждиня, Польща.

23-25 липня 2004 року, на запрошення Об'єднання Лемків у Польщі, голова ЕКУ Левко Довгович брав участь на XXII-му річнику «Лемківська ватра» у Ждині, Польща. Відбулися зустрічі з офіційними представниками Польщі, України та участь на засіданні Президії Світової Федерації Лемків.

***

2004 р. – Річна нарада ЕКУ не відбулася

Необхідно констатувати, що протягом 55 років діяльності КОУГЦУ-ЕКУ, у 2004 році вперше не відбулась запланована Річна нарада голів організацій-членів ЕКУ. Головною причиною були вибори

президента України. Члени Президії, Секретаріату і поодинокі представники організацій-членів ЕКУ були міжнародними спостерігачами, допомагали здійсненню демократичних виборів Президента України, а тим самим і завершенню демократизації суспільно-політичного прямування України. З цієї причини постанови попередніх річних Нарад ЕКУ, призначені для підсумків на VIII Річній нараді, перекладено на XI-ий З'їзд ЕКУ, який був запланований на осінь 2005 року в місті Кошиці, Словаччина.

***

Крім наведених зустрічей у 2004 році, Левко Довгович, з позиції голови ЕКУ, брав участь у дальших зустрічах і акціях. Головніші:

9 березня – зустріч з генеральною консулкою України у Пряшеві Інною Огнівець. Домовлено реалізацію урочистої академії у Пряшеві з нагоди 190-річчя з дня народження Т. Шевченка.

26 квітня – на запрошення Посла України у Братиславі Юрія Рилача взяв участь на прощальній зустрічі у зв'язку з його відходом з посади.

28 серпня, на запрошення Генеральної консулки України у Пряшеві Інни Огнівець – участь голови ЕКУ у Пряшеві на відзначенні 13-ої річниці Незалежності України в приміщенні концертної зали Будинку профспілок «Чорний Орел» у Пряшеві. Було понад 200 присутніх зі Східної Словаччини та Пряшева.

2 вересня, на запрошення новопризначеного Посла України п. Устича – участь голови ЕКУ на відзначенні

13-ої річниці Незалежності України в Братиславі.

2004 рік – участь голови ЕКУ на засіданнях організації-члена ЕКУ – Координаційної Ради Русинів-Українців Словаччини у Пряшеві.

***

22-24 січня 2005 р. – Київ, Інаугурація Президента

22-24 січня 2005 року, на запрошен-ня УВКР – участь голови ЕКУ **Левка Довговича**, разом з 1-им заступником голови **Ярославою Хортяні** та 2-гим заступником **Мироном Кертичаком** у інаугурації Президента України Віктора Ющенка в Києві.

***

23-25 лютого 2005 р. – Київ. Президія УВКР

На основі такого запрошення го-лова ЕКУ брав участь в Зборах УВКР у Києві.

«16 лютого 2005 року
Члену Зборів (Президії) Української
Всесвітньої
№ 127/65
Координаційної Ради,
голови ЕКУ Левку Довговичу.

Шановний пане Левку!
Українська Всесвітня Координацій-на Рада запрошує Вас взяти участь у роботі чергових Зборів (Президії) УВКР, які відбудуться 24-25 лютого 2005 року в м. Києві у приміщенні Інституту післядипломної освіти (вул. Володимирська, 36, ауд. 46). Початок о 10.00, реєстрація учасників о 9.00.

Серед основних питань по-рядку денного:

- 1. Звіти керівництва УВКР.
- 2. Про членство в УВКР.
- 3. Про IV Всесвітній форум україн-ців;
- рішення про скликання Форуму;
- визначення квот представництва на Форумі;
- затвердження складу Оргкомітету Форуму;
- рекомендації щодо програми Фо-руму;
- 3 повагою

Михайло Горинь
Максим Розумний
Голова УВЕР
голова Секретаріату УВКР

«Ухвала

Зборів Президії УВКР щодо підготов-ки IV Всесвітнього Форуму українців:

- 1. Провести IV Всесвітній Форум укра-їнців 19-21 серпня 2005 року у м. Києві.

2. Визначити загальну численність делегатів IV Всесвітнього Форуму укра-їнців в кількості 300 чоловік... 100 чоло-вік від України; 100 чоловік від Східної діаспори; 100 чоловік від Західної діа-спори (усі інші країни світу)».

Голова секретаріату УВКР Максим Розумний інформував Президію УВКР, що уточнений і доповнений Статут УВКР був 22 грудня 2004 року заре-єстрований на Міністерстві юстиції України.

З огляду на соціально-політичну ситуацію, яка склалася в Україні після «Помаранчевої революції», Форум від-кладений, орієнтовно до 20 листопада 2005 року.

IV-ий Всесвітній Форум Українців від-бувся аж у серпні 2006 року.

***

17-18 червня 2005 р. – Президія ЕКУ в Мішкольці, Угорщина

17 червня 2005 року відбулася на-рада поширеної Президії ЕКУ у м. Міш-кольць, Угорщина, за участі голови ЕКУ **Левка Довговича** та голови секрета-ріату **Любомира Мазура**, заступників голови ЕКУ **Ярослави Хортяні** та **Ми-рона Кертичака**, заступника голови ТУКУ **Юрія Кравченка** та заступника голови ОЛП **Олеся Маслея**.

Крім обговорення поточних справ, головним питанням Президії було ви-рішити місце реалізації XI З'їзду ЕКУ, обговорено організаційні справи і про-граму З'їзду та встановлено кількість делегатів і гостей на XI З'їзд ЕКУ. За рекомендацією голови ЕКУ вирішено провести З'їзд у м. Кошиці, Словаччина. Організацію З'їзду довірено Левку Дов-говичу. Загальна кількість учасників 50 осіб, з того по одному повіреному делегатові з 30 організацій-членів ЕКУ з 21 країн Європи, 20 місць для гостей з України, США та дальших країн Євро-пи, включно Словаччини.

***

23 липня 2005 р. – Лемківська ватра, Ждиня, Польща

23 липня 2005 року, на запрошення Об'єднання Лемків – участь голови ЕКУ на XXIII-ій «Лемківській ватрі» у Ждині, Польща. Зустрічі з офіційними пред-ставниками Польщі та України. Зустріч голови ЕКУ з II-им заступником голови Мироном Кертичаком – уточнення щодо підготовки XI-го З'їзду ЕКУ 11-13 листопада 2006 року в Кошицях, Сло-ваччина. Уже традиційно участь на засіданні Президії Світової Федерації Лемків.

***

1 серпня 2005 р. – Ужгород, Президент СКУ

У зв'язку з візитом Президента СКУ Аскольда Лозинського з Києва в Ужго-род та до Пряшева, Словаччина, 1 серпня 2005 року голова ЕКУ поїхав до Ужгорода і забезпечив для Президента СКУ нічліг і перебування в Ужгороді, а також офіційну зустріч з головою За-карпатської обласної держадміністрації на 10 серпня 2005 року.

***

10 серпня 2005 р. – зустріч з Президентом СКУ в Ужгороді

10 серпня 2005 року голова ЕКУ зустрів Президента СКУ Аскольда Ло-зинського в Ужгороді. Відбулася зустріч з головою та заступниками голови Закарпатської обласної держадміні-страції. Президент СКУ інформував керівництво облдержадміністрації про організованість Світового українства, про керівні органи громадянської над-будови Світового українства – СКУ та УВКР і передав слово голові ЕКУ, щоб познайомив присутніх з діяльністю українських організацій в Європі. Про-йшла досить довга дискусія щодо пи-тання «політичного русинізму» в кар-патському регіоні.

***

12 серпня 2005 р. – Пряшів, офіційні зустрічі Президентів СКУ

12 серпня 2005 року – зустрічі Пре-зидента СКУ Аскольда Лозинського, голови ЕКУ Левка Довговича та гене-ральної консулки України у Пряшеві Інни Огнівець з керівництвом ЦР СРУСР. Відбулися офіційні візити Пре-зидента СКУ, голови ЕКУ, консулки Інни Огнівець та керівництва СРУСР до мера міста Пряшів та губернатора Пряшів-ського краю (області).

***

13 серпня 2005 р. – відвідини міста Свидник

13 серпня Президент СКУ Аскольд Лозинський та голова ЕКУ Левко Дов-гович відвідали Музей Української культури, картинну галерею ім. Дези-дерія Миллого та скансен у місті Свид-нику, Словаччина. Відбулася і офіційна зустріч з мером міста Свидник Іваном Голодняком.

***

15-19 серпня 2005 р. – Харків, Рада директорів СКУ

15-19 серпня 2005 року, на запро-шення Президента СКУ Аскольда Ло-зинського – участь голови ЕКУ Левка

Довговича на Річних загальних зборах Ради директорів СКУ в Харкові. Зустріч – за участі членів Ради директорів СКУ, представників міста Харків, гостей з діаспори та численної громади міста Харків – почалася покладанням вінків до пам'ятника Тарасу Шевченкові та до пам'ятника, присвяченого понад 300 розстріляним бандуристам. Під час першої пленарної сесії, яку проводили Президент СКУ Аскольд Лозинський та перший заступник Президента СКУ Євген Чолій, звітував Екзекутивний комітет СКУ. Заслухано також звіт про діяльність Рад і Комісій СКУ.

Окрему сесію виділено на звіти складових організацій СКУ, серед яких Об'єднання українців у Польщі пред-ставляв голова організації та 1-ий за-ступник голови ЕКУ Мирон Кертичак. На сесії було обговорено те, як СКУ та ЕКУ може сприяти подальшому розви-тку українських спільнот, з особливим наголошенням на потреби так званої постсоціалістичної української діа-спори та українського автохтонного населення на Пряшівщині, Лемківщині, Берестейщині, Мараморощині і Буко-вини. Обговорено і незavidний стан українських організацій у Російській Федерації. Проїшов ряд зустрічей із посадовими особами мерії міста та з ректором Харківського університету.

***

8-10 вересня 2005 р. – Загреб, регіональна нарада організацій-членів ЕКУ

8-10 вересня 2005 року – участь го-лови ЕКУ Левка Довговича на II-ий Регі-ональній нараді організацій-членів ЕКУ в Загребі, Хорватія, яку скликала 1-щий заступник голови ЕКУ **Ярослава Хортя-ні**. Головним організатором та господа-рем було Культурно-освітнє товариство русинів та українців Загреба та Союз русинів та українців Республіки Хорва-тія на чолі з головою Славком Бурдою.

Учасниками Наради були представ-ники таких країн: **Болгарія** – Олена Коцева, **Боснія і Герцеговина** – о. Петро Овад, **Сербія і Чорногорія** – Василь Дацишин та Мирослав Гочак, **Словаччина** – Олена та Левко Довго-вичі, **Угорщина** – Ярослава Хортяні та Юрій Кравченко, **Хорватія – Славко Бурда**. Представники із згадуваних країн звітували про діяльність своїх ор-ганізацій від VII-ої Річної наради у 2003 році в Празі. Голова ЕКУ інформував присутніх, що XI-ий З'їзд відбудеться 11-13 листопада 2005 року в Кошицях, Словаччина. Познайомив учасників Наради з пропонованою програмою XI-го З'їду ЕКУ.

***

11 – 13 листопада 2005 р. – XI-ий З'їзд, Кошиці

11-13 листопада 2005 року, у рекре-аційному осередку «Злата Ідка» біля Кошиць, відбувся XI-ий З'їзд ЕКУ. Пер-шу робочу сесію відкрив голова ЕКУ Левко Довгович, привітав делегатів організацій-членів ЕКУ і гостей. Опісля одноквилинним мовчанням вшано-вано пам'ять діячів з країн-членів ЕКУ, які відійшли у вічність від VII Наради ЕКУ в Празі – бл. пам'яті **Святомира Фостуна** – голови Об'єднання колиш-ніх вояків-українців у Великобританії, **Маркіяна Шептицького** – скарбника ЕКУ, **Степана Ткачука** – голови Союзу українців Румунії.

Було обрано робочу Президію у такому складі: голова – **Ярослава Хортяні** (Угорщина), заступник голови – **Мирон Кертичак** (Польща), голова секретаріату – **Любомир Мазур** (Ве-ликобританія). До почесної Президії були запрошені: голова ЕКУ – **Левко Довгович** (Словаччина), генеральна консулка України в Пряшеві – **Інна Огнівець**, голова УВКР – **Михайло Горинь** (Київ), генеральний секре-тар СКУ – **Віктор Педенко** (Торонто, Канада) та голова СРУСР – **Іван Лаба** (Словаччина).

З привітанням виступила генераль-на консулка України **Інна Огнівець**, яка в додаток прочитала вітального листа від Міністра закордонних справ України Бориса Тарасюка. Далі з ві-таннями виступили: голова УВКР **Ми-хайло Горинь**, генеральний секретар СКУ **Віктор Педенко** та голова СРУСР **Іван Лаба**. Опісля цього делегати обрали робочі комісії З'їзду: мандант-но-верифікаційна – **Юрій Кравченко** (Угорщина), **Інна Лісова** (Греція). **Петро Гелебан** (Сербія і Чорногорія); резолюційна – **Наталка Шойтош** (Угорщина), **Галина Маслюк** (Греція) **Мирослав Гочак** (Сербія і Чорного-рія), **Олесь Маслей** (Польща), **Павло Богдан** (Словаччина); контрольно-ревізійна – **Омелян Коваль** (Бельгія), **Єлизавета Ладані** (Угорщина), **Ві-ктор Райчинець** (Чехія).

На З'їзді були присутні делегати і гості з 11-ти країн Європи та пред-ставники 17-ти організацій-членів ЕКУ: **Бельгія** – Омелян Коваль, **Ве-ликобританія** – Любомир Мазур, **Греція** – Галина Маслюк, Інна Лісова, **Естонія** – Віра Коник, **Польща** – Ми-рон Кертичак, Олесь Маслей, **Сербія і Чорногорія** – Мирослав Гочак, Петро Гелебан, **Словаччина** – Левко Довго-вич, Олена Довгович, Іван Лаба, Павло Богдан, Петро Сокол, Мирослав Ілюк, Мирослав Сополига, Йосиф Вархол, Іван Годлянд, **Угорщина** – Ярослава Хортяні, Наталка Шойтош, Єлизавета Ладані, Марія Ігнац, Юрій Кравченко,

Хорватія – Ярослав Бурда, Гавриіл Та-кач, **Чехія** – Віктор Райчинець, **Шве-ція** – Наталія Кондратева. Переданими голосами були представлені органі-зації-члени ЕКУ з таких країн: **Боснія** – голова о. Петро Овад, **Данія** – голо-ва Іван Нестер, **Латвія** – голова Іван Наливайко. Присутніми на З'їзді були і запрошені представники організації Федерація Українських Асоціацій Іспа-нії, яка кандидувала у члени ЕКУ – го-лова **Михайло Петруняк**, секретар – **Іван Блясин** та представник українців Португалії – **Володимир Мельник**.

Заради цікавості – якщо у 1994 році, під час III З'їзду КОУГЦУ в Празі. член-ство КОУГЦУ нараховувало 12 україн-ських громадських організацій у 8-ми країнах західної Європи, то у 2005 році, під час XI-го З'їзду, ЕКУ координувало ді-яльність вже 30 організацій-членів ЕКУ у 21 державах Європи: **Бельгія, Болга-рія, Боснія і Герцеговина, Великобри-танія, Греція, Данія, Естонія, Іспанія, Латвія, Литва, Німеччина, Польща, Румунія, Сербія і Чорногорія, Словач-чина, Угорщина, Франція, Хорватія, Чехія, Швеція, Югославія**¹.

Про діяльність Президії та Секретаріату ЕКУ звітували голова Левко Довгович, та голова Секрета-ріату Любомир Мазур. Про діяльність поодиноких організацій звітували їхні представники. Оскільки Левко Дов-гович на XI З'їзді вирішив передати головування ЕКУ молодшим колегам, звернувся до учасників З'їзду кількома щирими словами:

«Високоповажні Делегати XI-го З'їзду ЕКУ,
Шановні гості, дорогі Подруги й Друзі!

Кожний господар – а я себе тро-хи відчуваю «господарем» нашого спільного Європейського Конгресу протягом двох каденцій головування – підсумовуючи свою працю, завжди знаходить щось незавершене, котре, трохи напружившись, можна було б здійснити. Проте й всупереч тому треба визнати, що, дякуючи активній діяльності українських організацій-членів ЕКУ, було зроблено чимало ви-значних заходів для позитивної пре-зентації українських громад в окремих європейських країнах, а тим самим і презентації Світового українства та, зокрема, її позитивної презентації України у світі.

Найбільш незавершеною справою, протягом восьмирічної каденції голо-вування, вважаю питання української молоді Європи, яка в моему житті була і є пріоритетом. Всупереч тому, що

¹ Хоча Югославія де-юре припинила своє існування 4 лютого 2003 року, структури, зареєстровані її державними органами, ще продовжували свою діяльність – прим. ред.

у 1999 році в Будапешті реалізовано першу зустріч української молоді Європи, тобто Конгрес української молоді Європи, який пройшов на високому рівні й рішення якого були багатобічними до майбуття, не вдалось нам здійснити наші задуми щодо української молоді Європи. Причиною такого стану є і об'єктивні, але й суб'єктивні причини. У подальшій каденції роботи ЕКУ необхідно звернути більше уваги на українську молодь, бо вона є наше майбуття: хтось все ж таки мусить продовжувати нами й нашими попередниками започатковану справу.

Ще один недолік полягає в досить слабкій взаємній інформованості про роботу окремих складових частин ЕКУ – честь виняткам – бо частіший обмін інформацією в сьогодиншньому світі вже не є жодною проблемою. Тобто слід ділитись досвідом, успіхами, які мотивують до подальшої роботи на народному поприщі, але й проблемами, яким можна спільними силами запобігти.

Передаючи, образно кажучи, «гетьманську булаву» новому, молодшому проводу ЕКУ, хотів би висловити кілька пропозицій до майбутньої діяльності ЕКУ і звернути Вашу увагу на кілька узагальнюючих завдань, які необхідно вирішувати у щоденній роботі українських організацій на теренах їхньої дії.

Питання молоді вже я згадував – це питання весь час залишається актуальним. Залишається дуже актуальним питанням і поширювання правдивих причин і наслідків Голодомору в Україні між громадянами країн, в яких живуть і працюють складові частини ЕКУ. І надалі є актуальною проблема визнання урядами Європейських країн Голодомору 1932-1933 рр, як геноциду українського народу. Триває і проблема визнання українським урядом ООН-УПА воюючою стороною за незалежність України. І надалі тривають негативні та тенденційні, інколи аж неправдиві, ставлення до України з боку корінного населення окремих суміжних з Україною держав. Віддзеркалюється це найбільше в інформуванні не тільки приватних, але й державних мас-медіальних засобів. Всі добре знаємо, чому це так. Пропаганда «старшого брата» діє безупинно, і не тільки у постсоціалістичних державах. Тому звертаюсь до провідів наших організацій, щоб намагались ще більш радикально виступати проти таких негативних явищ та ще більш вимогливо звертатись до посольств і консульських відділів України за допомогою і підтримкою у цьому питанні.

Далі хочу звернути вашу увагу на те, що співпраця з українськими посольствами, виходячи з мого досвіду

відвідин українських посольств в окремих країнах, значно покращилась. Проте вона ще не є на такому рівні, який вимагають сучасні суспільно-політичні зміни, і, з того впливаючі, потреби організованих українських громад у Європейських державах, де вони проживають і проводять свою діяльність. Необхідно констатувати і такий факт, що окремі організовані українські громади у країнах свого поселення в минулі роки були та інколи ще і зараз є більшими амбасадорами України, ніж поодинокі професійні амбасадори (честь виняткам). Я переконаний, що з часом і в цьому питанні буде досягнуто хоч би такого рівня, на якому щодо своїх національних меншин працюють уряди інших держав, як наприклад Угорщини, Словаччини, Польщі та, зокрема, Росії.

Вважаю своїм моральним обов'язком висловити якнайщирішу подяку всім Управам і членам українських організацій за їхню різноманітну діяльність, реалізацію чималої кількості різного роду заходів, змістовних імпрес, академій, наукових конференцій, відзначення ювілеїв, з метою підвищення національної свідомості та збереження національно-етнічної спадщини українців у чужому середовищі, але значним чином і для пропаганди історичних і культурних надбань нашого народу серед корінного населення в країнах свого проживання. Рівночасно хочу висловити щирю подяку моїм колегам-членам Президії, тобто моїм заступникам, за одностинний підхід у вирішуванні окремих справ ЕКУ – голові секретаріату ЕКУ Любомиру Мазуру, генеральному секретареві Федору Курляку та бл. пам'яті Маркіяну Шептицькому за їхню довгорічну жертвну працю задля забезпечення адміністративного й організаційного ходу ЕКУ.

Хочу звернути Вашу увагу й на те, що XI-ий З'їзд ЕКУ відбувається в першу річницю «Помаранчевої революції», яка примусила цілий світ подивитись на Україну, як на демократичну державу, яка повним правом належить до європейської сім'ї народів. XI-ий З'їзд ЕКУ відбувається напередодні 2006 року, коли Україна разом зі Світовим українством буде відзначати п'ятнадцятирічний ювілей Незалежності, тому дозвольте в першу чергу звернутись до Вас, шановні делегати й гості, але й до всіх чесних українців світу з великим проханням, щоб ми всі, без розділу політичних переконань, конфесійної приналежності, вкладали щодня свій внесок, образно кажучи. «макове зернятко», до побудови такої України, яку ми бачили у своїх мріях в еміграції, в карпатських

криївках, чи в радянських, німецьких та інших катівнях. Щоб Україна якнайшвидше піднеслась на той рівень, який вона історично заслуговує!

Дозвольте звернутися до вас з великим проханням, а саме: одним з найбільш негативних явищ у нашій роботі є емотивний підхід до оцінки роботи й поведінки окремих осіб – таких же українців, як і ми, що дуже часто викликає непорозуміння в наших громадах. І, замість об'єднування сил, інколи, буквально через дрібнички, ми роз'єднуємось, ділимося на різні групи, хоч мета у нас одна. Історія нас в цьому відношенні належно повчила. Тому найвищий час раціонально оцінювати і найменші позитивні результати роботи кожного українця для української справи, відкидаючи взаємні особисті непорозуміння, бо це вода на млин наших «приятелів» (в лапках), які дуже спритно використовувать отой наш емотивний характер і емотивну поведінку.

І насамкінець висловлюю, можливо, занадто особисті почуття – кожний і найменший успіх українських організацій-членів ЕКУ у країнах свого проживання, надає мені, але, переконаний, що і вам, чимало духовних сил до дальшої роботи, за що прийміть від мене ще раз усі, без винятку, щирю подяку, бо кожний з вас, дорогі друзі, в міру своїх можливостей і здібностей, несе у світ позитивний образ України.

Бажаю новообраному Проводу ЕКУ, але і нам всім плідної роботи в майбутньому для престижу й слави нашої багатостраждальної, але нескореної Незалежної Самостійної України!»

Далі за планом роботи З'їзд затвердив зміни у Статуті ЕКУ – тобто ухвалив підвищення кількості членів Президії у зв'язку з прийняттям дальших організацій-членів ЕКУ. У дійсні члени ЕКУ було прийнято **Федерацію українських асоціацій Іспанії** – голова Михайло Петруняк та умовно **Спілку українців Португалії** – представник Володимир Мельник. На чергову ділову каденцію 2005-2009 рр. XI-ий З'їзд обрав нове керівництво ЕКУ в такому складі: голова **Ярослава Хортяні** – Угорщини, 1-ий заступник **Мирон Кертичак** – Польща, 2-ий заступник **Галина Маслюк** – Греція, голова секретаріату **Любомир Мазур** та генеральний секретар **Федір Курляк** – Великобританія. Члени Президії: **Славко Бурда** – Хорватія, **Левко Довгович та Іван Лаба** – Словаччина, **Віктор Райчинець** – Чехія. Контрольно-ревізійна комісія ЕКУ обрана в складі: **Мирослав Гочак** (Сербія і Чорногорія), **Ліза Ладані** (Угорщина) і **Славко Канюка**

(Великобританія); Громадський суд – **Юрій Бача** (Словаччина) **Гавриіл Такач** (Хорватія) і **Віра Коник** (Естонія).

Перед закриттям XI-ий З'їзд ухвалив чергові постанови (головніші з них):

- створити прес-службу ЕКУ
- в кожній організації призначити окрему людину, обов'язком якої буде систематичний контакт з прес-службою ЕКУ, видання єдиного друкованого органу ЕКУ й актуалізація існуючої веб-сторінки ЕКУ;
- продовжувати справу визнання на міжнародному рівні Голодомору 1932-33 рр. геноцидом українського народу;
- звернути більшу увагу організації культурних та мистецьких заходів в Україні з участю творчих колективів української діаспори;
- сприяти зближенню діаспорної молоді з молодіжними організаціями України через організацію таборів, зустрічей, змагань та інших спільних заходів;
- виділити стипендії для навчання української молоді діаспори з Європи у вузах України.
- З'їзд доручив:
- Товариству «Українсько-грецька думка» провести підготовку здійснення міжнародного молодіжного табору у 2006 році;
- Товариству української культури Угорщини у 2006 році зорганізувати практичний курс з української мови для учителів українських шкіл організацій-членів ЕКУ на базі Сегедського університету;
- звернути належну увагу проведенню щорічних Днів української культури в країнах проживання українських громад, як вагомого заходу представлення української держави на міжнародній арені.
- Нарада стверджує, що всі попередні постійно діючі постанови залишаються й надалі до виконання.
- Делегати та гості XI-го З'їзду ЕКУ в Будинку мистецтв у Кошицях стали учасниками ювілейного концерту – 20 років діяльності Українського народного хору «Карпати», єдиного українського хору такого жанру в Словаччині.

Крім наведених зустрічей у 2005 році, Левко Довгович, з позиції голови ЕКУ, брав участь у дальших зустрічах і акціях. Головніші:

17 лютого голова ЕКУ був учасником зустрічі на українському консульстві в Пряшеві, за участі генеральної консулки України Інни Огнівець, керівництва СРУСР, голови КРУРС Юрія Бачі. Обговорено ряд питань про сучасний стан української нацменшини

в Словаччині та можливості допомоги з України.

12 травня 2005 року, на запрошення Посольства України в Словаччині та почесного консула України Станіслава Обіцького – участь голови ЕКУ та його дружини Олени на українсько-словацькому кордоні на міждержавній зустрічі «День добросусідства» між Україною та Словаччиною.

3 червня 2005 року, на запрошення Посольства України в Словаччині – участь голови ЕКУ на днях «Української культури» у Пряшеві.

18-19 червня 2005 року, на запрошення керівництва СРУСР – участь голови ЕКУ та голови секретаріату ЕКУ Любомира Мазура на 51-му Святі культури русинів-українців Словаччини у Свиднику.

12 липня 2005 року – зустріч голови ЕКУ з керівництвом СРУСР – співорганізатором XI-го З'їзду ЕКУ в Кошицях. Ознайомлення з Постановами з наради Президії ЕКУ в Мішкольці, вирішено організаційні справи та домовлено кількість осіб-учасників на З'їзді за організацію СРУСР.

26 серпня – на запрошення Генеральної консулки України у Пряшеві Інни Огнівець, участь голови ЕКУ на відзначенні 14-ої річниці Незалежності України в приміщенні концертної зали Будинку профспілок «Чорний Орел» у Пряшеві. Було понад 200 присутніх з Пряшівщини, але і з регіону Східної Словаччини.

5 вересня, на запрошення новопризначеного Посла України п. Устича – участь голови ЕКУ на відзначенні 14-річчя Незалежності України в Братиславі.

21 вересня 2005 року – зустріч голови ЕКУ з дирекцією рекреаційного осередку в «Златій Ідці» біля Кошиць – домовлено можливості реалізації XI-го З'їзду ЕКУ в осередку.

19 жовтня 2005 року – зустріч голови ЕКУ з дирекцією осередку «Злата Ідка» домовлено поселення та харчування для 50 делегатів і гостей XI-го З'їзду ЕКУ.

2005 рік – участь голови ЕКУ за сіданнях організації-члена ЕКУ – Координаційної Раді Русинів-Українців Словаччини у Пряшеві.

***

Крім наведених зустрічей в хронологічному порядку, відбулось ще кілька зустрічей з Надзвичайним і Повноважним Послом України в Братиславі, з Генеральним консулом України в Пряшеві, з генеральними консулами Угорщини та Чеської республіки в Кошицях, з консулами Словацької Республіки в Ужгороді, з Надзвичайними і Повно-

важними Послами України в Англії, Естонії, Угорщині, Хорватії, Чехії, з працівниками українських посольств в державах Європи, де Левку Довговичу довелося побувати протягом головування, з президентом Словацької Республіки та працівниками Президентської канцелярії, з чільними представниками державних установ міста Кошиці, Пряшева, культурними діячами, письменниками, журналістами та з представниками різних українських організацій в Словаччині, але й за кордоном.

Протягом двох чотирирічних каденцій головування, Левко Довгович отримав понад 50 запрошень з різних країн Європи та від установ в Словаччині. Через брак часу і грошей, не міг брати участь на всіх запрошених зустрічах, наукових конференціях, ювілеях, тощо. На окремі надіслано від імені ЕКУ вітальні листи, між іншими був надісланий скорботний лист і на Воркуту з нагоди відзначення ювілею масового розстрілу в'язнів на 29 шахті 1 серпня 1953 року, де в юності Левко Довгович був поранений.

***

1 березня 2006 р. – Президія УВКР, Київ

Київ, 1 березня 2006 року

Членам Президії УВКР

Повідомляємо, що чергові збори Президії УВКР відбудуться 23 березня 2006 року в Києві. Просимо повідомити про Вашу участь у роботі зборів Президії, а також надати інформацію щодо необхідності бронювання місць у готелі.

Про час а місце проведення зборів Секретаріатом УВКР буде повідомлено додатково.

Голова Секретаріату УВКР
В.

Рябенко

На основі такого повідомлення член Президії ЕКУ Левко Довгович брав участь у засіданні Президії УВКР. Голова секретаріату подав інформації про діяльність УВКР, торкнувся бюджетних питань, зокрема встановлення терміну IV-го Всесвітнього Форуму Українців, що має відбутися у серпні 2006 року.

***

27-28 травня 2006 р. – Будапешт, Президія ЕКУ

27-28 травня 2006 року, в центрі українського самоврядування, відбулось засідання Президії ЕКУ. Присутніми були голова ЕКУ **Ярослава Хортяні** (Угорщина), 2-ий заступник

голови **Галина Маслюк** (Греція), голова секретаріату **Любомир Мазур** (Великобританія), члени Президії **Левко Довгович** та **Іван Лаба** (Словаччина), **Віктор Райчинець** (Чехія), **Славко Бурда** (Хорватія) та члени Контрольної комісії **Ліза Ладані** (Угорщина), **Мирослав Гочак** (Сербія і Чорногорія). Серед гостей були Посол України в Угорщині **Дмитро Ткач**, з Києва **Анатолій Висоцький** – декан факультету філології Українського національного педагогічного університету ім. Драгоманова, **Наталія Шойтош** – викладачка українського факультету Сегедського університету в Угорщині, **Юрій Кравченко** – заступник голови ТУКУ, **Христина Шік**, **Олена Радуй**, **Алла Мошнік** – членкині ТУКУ, представники преси: **Степан Ваш** – Укрінформ та **Ігор Шипайло** – редактор журналу «Громада» (Угорщина).

На початку засідання Президії присутні вшанували хвилиною мовчанням бл. пам'ять **Мирона Кертичака**, 1-го заступника голови ЕКУ та голову ОУП в Польщі, та **о. Петра Овада**, голову Товариства «Світ культури» з Боснії і Герцеговини, які відійшли у вічність. З вітальним словом виступив Посол України в Будапешті **Дмитро Ткач**, який високо відзначив роль ЕКУ у довголітньому відстоюванні українських національних інтересів на Європейському терені.

На засіданні були обговорені такі питання:

- 18-20 серпня 2006 року ЕКУ візьме офіційну участь у роботі IV-го Всесвітнього Форуму Українців у Києві. З цілковитого числа делегатів 450, 150 призначено для західної діаспори, а з того 82 делегатські мандати на Європу. На Форумі ЕКУ буде представлений 30-ма організаціями-членами ЕКУ з 22 країн Європи.
- Під егідою ЕКУ, за сприянням і допомогою Міністерства закордонних справ Греції 1 – 10 вересня відбудеться Форум української діаспори в Греції.
- В жовтні ЕКУ в Будапешті організує «Європейську асоціацію викладачів української мови», яка у співпраці з Українським національним педагогічним університетом почне роботу над уніфікованою методикою викладання української мови як іноземної, яка й досі в Україні не розроблена.
- Секретаріат ЕКУ розглядатиме заяви в членство ЕКУ від «Товариство українців в Італії» – голова **Анна Умлева** та організації «Добровільна асоціація українських жінок Італії». члена СФУЖО, СКУ та УВКР – голова **Олександра Фарима**.

- До кінця року планується: відкриття прес-центру в Будапешті і підготовка до друку 1-го номера журналу-двомісячника ЕКУ, який буде інформувати про працю ЕКУ і його складових частин.

***

22-25 серпня 2006 р. – Всесвітній Форум Українців, Київ

22-25 серпня 2006 року Член Президії УВКР Левко Довгович та Олена Довгович були делегатами IV-го Всесвітнього Форуму Українців у Києві. Левко Довгович попросив керівництво УВКР звільнити його з членів Президії УВКР, оскільки він уже не є головою ЕКУ, тільки членом Президії ЕКУ.

У другій сесії ВФУ пройшли звітання представників організацій-членів ЕКУ. В рамках ВФУ відбулася і нарада Президії ЕКУ. Обговорено поточні справи в діяльності присутніх організацій-членів ЕКУ. На IV Форумі у 2011 році, між іншими доповідачами, виступила й моя дружина Левка Довговича Олена з інформацією про умови діяльності молодіжної організації ПЛАСТ та сучасний незavidний стан національної меншини русинів-українців в Словаччині.

Після закінчення нарад IV-го Всесвітнього Форуму Українців відбувся гала-концерт закордонних українських мистецьких колективів. Заключну пісню композитора Миколи Лисенка «Молитва за народ», у виконанні близько 300 членного зведеного хору в Палаці «Україна», припала честь диригувати Левкові Довговичу.

***

3-5 листопада 2006 р. – VIII-ма річна нарада ЕКУ, Загреб – 2006 р.

3-5 листопада 2006 року в Загребі, під патронатом Президента Хорватської Республіки Степана Месича та СРУХ, відбулася VIII-ма Річна нарада ЕКУ.

У Річній нараді брали участь члени Президії: голова ЕКУ **Ярослава Хортяні** – Угорщина, 2-ий заступник голови **Галина Маслюк** – Греція, голова секретаріату **Любомир Мазур** – Великобританія, члени Президії: **Левко Довгович** та **Іван Лаба** – Словаччина, **Славко Бурда** – Хорватія, **Віктор Райчинець** – Чехія. Учасниками VIII-ої Річної наради були представники українських громад Європи з 19 європейських держав: **Болгарія** – Олена Коцева; **Боснія і Герцеговина** – Степан Гаврилюк, Марія Стефанюк; **Великобританія** – Любомир Мазур, Зенко Ластовецький; **Греція** – Галина Маслюк, Оксана Неконечна; **Данія** – Іван Нестер; **Естонія** – Віра Коник; **Іспанія**

– Михайло Петруняк, **Литва** – Віктор Чернишук; **Німеччина** – Андрій та Іван Куцан, Марія Ковалишин; **Польща** – Петро Тима; **Португалія** – Оксана Левкович; **Румунія** – Степан Бучута, Іван Ковач; **Сербія і Чорногорія** – Мирослав Гочак, Петро Гелебан, Ярослав Комбіль; **Сербія** – Меланія і Владо Висловські, Йоаким Грубиня; **Словаччина** – Левко та Олена Довговичі, Іван Лаба; **Угорщина** – Ярослава Хортяні, Юрій Кравченко; **Франція** – Іван Пастернак; **Хорватія** – Славко Бурда, Гавриіл Такач, Даниєл Перунський, Володимир Провчі, Звенко Костельник, Володимир Тимко, Мірко Федак, Нікола Застрижний, Михайло Семенюк, Іван Семенюк, Нікола Юриста, Ірена Наги, Роман Біляк; **Чехія** – Віктор Райчинець; **Швеція** – Григорій Будяк.

3-го листопада Президію ЕКУ та офіційних гостей VIII Річної наради **Дмитра Павличка** – голову УВКР, **Василя Боєчка** – представника Міністерства закордонних справ України з питань співпраці з українською діаспорою, **Віктора Педенка** – генерального секретаря СКУ – прийняв Президент Хорватської Республіки **Степан Месич**. Славко Бурда подякував Президентові за прийняття та представив членів делегації. Після того **Любомир Мазур** коротко проінформував про ЕКУ. Голова ЕКУ **Ярослава Хортяні**, голова УВКР **Михайло Горинь** та генеральний секретар СКУ **Віктор Педенко** інформували про взаємодіїносини та співпрацю між трьома гілками організованого Світового українства.

Опісля відбулася офіційна зустріч з головою Ради національних меншин Хорватії з паном **Александром Толнауером**, який інформував учасників зустрічі, що в Хорватії є 15 національних меншин, річний бюджет Ради для діяльності нацменшин є 170 000 Євро. Сказав дуже цікаву інформацію, що в Європі знаходиться 246 мільйонів осіб, які вважають себе представниками якоїсь нацменшини в країні свого перебування. Після обіду того самого дня прийняв усіх учасників VIII-ої Річної наради тимчасово повірений у справах Посольства України у Республіці Хорватія Анатолій Чернишенко.

4-го листопада голова ЕКУ **Ярослава Хортяні** відкрила першу сесію Річної наради і привітала офіційних хорватських і українських гостей, делегатів організацій-членів ЕКУ і представників української громади Хорватії. Далі передала керівництво наради члену Президії, **Славкові Бурдові**, який представив офіційних гостей: **Василя Боєчка** – представника МЗС України з питань співпраці з українською діаспорою, **Дмитра Павличка** – голову УВКР, **Віктора**

Педенка – генерального секретаря СКУ, **Анатолія Чернишенка** – повіреного у справах Посольства України у Хорватії, **Гордана Собола** – народного депутата хорватського собору (парламенту), голову парламентарної комісії для співпраці з депутатами Верховної Ради України, **Івана Трнокопа** – заступника голови хорватсько-українського товариства. Однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять діячів з країн-членів ЕКУ, які відійшли у вічність від XI Зїзду ЕКУ в Словаччині – бл. пам. **о. Петра Овада** (ТСК, Боснія) і **Мирона Кертичака** (ОУП), а також пам'ять тих українців, які загинули під час війни у колишній Югославії.

Обрано робочі комісії Річної наради: контрольно-ревізійна – **Мирослав Гочак** (Сербія і Чорногорія), **Зенко Ластовецький** (Великобританія) та **Віктор Райчинець** (Чехія); резолюційна – **Галина Маслюк** (Греція), **Олена Коцева** (Болгарія), **Марія Ковалишин** (Німеччина), **Славко Бурда** (Хорватія), **Петро Тима** (Польща). Слідувало звітування голови ЕКУ **Ярослави Хортяні**, голови секретаріату **Любомира Мазура** та представників організацій-членів ЕКУ. Відбулася дискусія над звітами. **Галина Маслюк** попросила звільнити її з посади члена Президії ЕКУ. Замість неї кооптовано **Петра Тиму** (ОУП) як II-го заступника голови ЕКУ замість **Мирона Кертичака**, який відійшов у вічність, 1-им заступником став **Славко Бурда**. Після дискусії над звітами, редактор **Ленка Кнап** та її заступник **Богдан Копчак** презентували інформаційний культурно-політичний місячник «Український журнал» для українців Чехії, Польщі та Словаччини.

VIII-ма Річна нарада ЕКУ ухвалила такі постанови – вибираємо головніші:

- Нарада зобов'язує організації-членів ЕКУ, щоб з нагоди 75-річчя Голодомору, у співпраці із СКУ, УВКР та ЕКУ поступали скоординовано в напрямку визнання всіма урядами країн, де діють організації, актом геноциду проти українського народу;
- VIII-ма Нарада закликає організації-членів ЕКУ проводити й надалі посилені інформаційні акції про Голодомор 1932-33 років на теренах своєї дії;
- VIII-ма Нарада визнає за необхідне, щоб були надіслані листи подяки від імені ЕКУ парламентам тих країн, які вже визнали Голодомор 1932-33 рр. геноцидом;
- VIII-ма Нарада вважає за потрібне, щоб ЕКУ вислало листи-звернення до Президента України Віктора Ющенка, Голови ВР Олександра Мороза і Прем'єр-Міністра Віктора Януковича з вимогою щоб вони

зробили все можливе, щоб єдиною державною мовою в Україні була українська мова;

- VIII-ма Нарада постановляє всіма доступними способами сприяти намаганням України стати повноправним членом НАТО та Європейського Союзу.

***

10-12 липня 2007 р. – Будапешт, засідання Президії ЕКУ

10-11 липня 2007 року в Будапешті (Угорщина) відбулося засідання Президії ЕКУ, учасниками якої були голова ЕКУ **Ярослава Хортяні** (Угорщина), 1-ий заступник голови **Славко Бурда** (Хорватія), голова секретаріату **Любомир Мазур** (Великобританія), члени Президії **Левко Довгович** та **Лаба Іван** (Словаччина), **Віктор Райчинець** (Чехія), та запрошені гості члени ТУКУ **Наталія Шойтош**, **Єлизавета Ладані** та **Ігор Шипайло**. В угорській столиці відкрили того дня пам'ятник Тарасу Шевченкові за участі Президента Угорщини **Ласло Шойома** та Президента України **Віктора Ющенка**. На церемонію відкриття зійшло багато людей – українців і угорців, багато з них у вишиванках. Урочистість відкрив військовий оркестр, який заграв гімни України та Угорщини.

Президія обговорила та винесла на зустрічі з Президентом України такі проблеми та питання:

- звернули увагу на те, що в оточені Президента України не всі розмовляють державною мовою і що такий стан шкідливий для іміджу України;
- Підняли питання, що співпраця між Посольствами України та українськими громадськими організаціями повинна бути на належному рівні. Тому що українські громади незалежні від Посольств, і їхні працівники повинні завжди брати до уваги цю обставину. Є також важливим, аби Посольства працювали зі справжніми українськими організаціями, а не з фантомними новоутвореннями.
- Члени Президії звернулися з проханням до Президента, щоб він наполягав під час зустрічей на офіційному визнанні польським урядом акції «Вісла» навмисним злочином.

Були ще обговорені й інші питання та проблеми щодо допомоги з боку українського уряду українським організаціям, які живуть в країнах поза межами України.

***

28 – 29 березня 2009 р. – Будапешт – Президія

28-29 березня 2009 року, в Будинку болгарської культури в Будапешті, відбулося засідання Президії ЕКУ, за участі голови ЕКУ **Ярослави Хортяні** (Угорщина), **голови секретаріату ЕКУ Любомира Мазура** (Великобританія) та членів Президії **Левка Довговича** та **Івана Лаби** (Словаччина), **Славка Бурди** (Хорватія), **Віктора Райчинця** (Чехія). З поважної причини був відсутній член Президії з Польщі **Петро Тима**.

За словами Ярослави Хортяні, це засідання Президії присвячене Шевченківським дням та підготовці XII-го Зїзду ЕКУ наприкінці жовтня-початку листопада 2009 року. Складовою частиною XII-го Зїзду мало б бути відзначення 60-річчя заснування КОУГЦУ-ЕКУ. Президія вирішила здійснити відзначення в Лондоні, там, де і була заснована українська європейська надбудова КОУГЦУ. Головною темою, між іншими справами, було питання, яким чином мають відбутися урочистості. Йдеться про відзначення та вручення нагород ветеранам та активістам ЕКУ. Президія доручила Левку Довговичу, з нагоди 60-річчя КОУГЦУ-ЕКУ, забезпечити пропам'ятні келишки з логом ЕКУ і написом «60 років ЕКУ» для всіх організацій-членів ЕКУ та для чільних представників і активних діячів ЕКУ.

Далі обговорено результати відзначення організаціями-членами ЕКУ ювілейної 75-ої річниці Голодомору в Україні. Члени Президії дійшли згоди – надіслати листи подяки до тих посольств України, які активно долучилися до акції «Незгасима свічка пам'яті». Голова ЕКУ Ярослава Хортяні підкреслила, що ЕКУ серед інших пунктів вважає пріоритетом забезпечення прав автохтонного українського населення, зокрема в Словаччині, Польщі, Румунії та на Балканах.

Члени Президії мали змогу побувати на відзначенні Шевченківських днів в Будапешті – поклали квіти до пам'ятника Т. Шевченка, а ввечері були учасниками концерту-академії, присвяченій Кобзареві.

***

13-15 листопада 2009 р. – XII Зїзд ЕКУ, Лондон

Українські організації Європи, під час XII-го Зїзду ЕКУ 13-15 листопада 2009 року в Лондоні, відзначили діамантовий ювілей, тобто 60 років від заснування української європейської громадської надбудови КОУГЦУ-ЕКУ. На XII-му Зїзді та святкуванні ювілею були присутні – голова ЕКУ **Ярослава Хортяні** (Угорщина), 1-ий заступник голови ЕКУ **Славко Бурда**, голова секретаріату **Любомир Мазур** (Велико-

Президія ЕКУ у складі – зліва Славко Бурда (Хорватія), Левко Довгович (Словаччина), Ярослава Хортяні, голова ЕКУ (Угорщина), Любомир Мазур, голова секретаріату ЕКУ (Англія), Іван Лаба (Словаччина), урочисте покладення квітів до пам'ятника Т. Шевченка в Будапешті.

британія) генеральний секретар **Федір Курляк** та члени Президії: **Левко Довгович та Іван Лаба** (Словаччина), **Віктор Райчинець** (Чехія), і делегати з 20 організацій-членів ЕКУ. Гостями З'їзду були Надзвичайний і Повноважний Посол України у Великобританії **Ігор Харченко**, Президент СКУ **Євген Чолій** та голова СУБу **Зенко Ластовецький**. Письмові вітання з нагоди 60-річчя КОУГЦУ-ЕКУ надійшли від Президента України **Віктора Ющенка**, голови Верховної Ради **Володимира Литвина**, Міністра закордонних справ України **Петра Порошенка**, голови УВКР **Дмитра Павличка**. Вітання надіслали і колишні голови ЕКУ **Омелян Коваль та Юрій Рейт** і далші українські крайові організації Європи й США.

Відкриття урочистої сесії З'їзду відбулося в приміщенні, в якому у 1949 році пройшли установчі збори КОУГЦУ, який у 1994 році був перейменований на ЕКУ і які відіграли важливу роль у процесі об'єднання українців Європи, поза межами України. Під час урочистої сесії «за заслуги» нагороджено ювілейною медаллю ЕКУ і пропам'ятними грамотами видатних діячів ЕКУ **Омеляна Ковалю** (Бельгія), **Левка Довговича та Івана Лабу** (Словаччина). **Юрія Рейта** (Польща), **Володимира Косика** (Франція), **Теодора Барабаша** (Іспанія), **Галину Маслюк** (Греція), **Любомира Мазура та Івана Равлюка** (Великобританія) і **Союз українців Великобританії**.

З'їзд ухвалив також додаток до Статуту ЕКУ, на основі якого була підвищена кількість членів Президії з 7 на 9, що надає можливість поширення дії Президії ЕКУ на далші регіони Європи.

На запрошення Надзвичайного і Повноважного Посла України у Великобританії **Ігоря Харченка**, делегати й гості ювілейної зустрічі були запрошені на прийняття в Посольстві України в Лондоні.

Ухвалені такі резолюції:

- ЕКУ підтримує меморандуми, підписані СКУ цього року 30 липня з Міністерством закордонних справ України, 27 вересня з Міністерством культури та туризму і 27 жовтня про співпрацю з Міністерством сім'ї, молоді та спорту, а також пропозиції, які були подані до Верховної Ради України 14 жовтня 2009. З'їзд рекомендує усім європейським громадським організаціям ознайомитися зі змістом вищезгаданих документів на веб-сайті СКУ.
- ЕКУ зобов'язує усі українські громадські організації включитися до заходів моніторингу президентських виборів в Україні, запланованих на 10 січня 2010 року. ЕКУ вважає за доцільне простежити та вчасно реагувати на правдивість висвітлення президентської виборчої кампанії і ЗМІ у країнах проживання.
- ЕКУ підтримує та бере під свій патронат ІV Форум української діаспори в Греції – 3-13 вересня 2010 року та закликає свої складові організації взяти в ньому активну участь.
- З уваги на підступні тенденції в мас-медіа у Франції, які цілковито приписують історію Київської Русі іншій країні, ЕКУ заохочує українські громади Європи взяти участь у святкуваннях на честь

Анни Ярославни, які відбудуться у м. Санліз, Франція, 16 травня 2010 року.

На основі нижче наведених матеріалів працював мгр. Левко Довгович

Використані протоколи й публікації:

- Рукописні Протоколи – Союзу Українців Великобританії (СУБ), 1948-1956 рр.
- Д-р Любомир Мазур – Бюлетень «50 років КОУГЦУ-ЕКУ», Кошиці-Лондон, 1999 р.
- «Десять років демократії (1989-2000). Здобутки і втрати», Збірник доповідей, Ужгород, 2002 р.
- Протоколи, комюніке й резолюції Конгресів-З'їздів: VIII-го – Прага (1994), IX-го – Кошиці (1997), X-го – Будапешт (2001), XI-го – Кошиці (2005), XII-го – Лондон (2009). (Архів почесного голови ЕКУ, Левка Довговича).
- Протоколи, комюніке й резолюції Річних нарад голів організацій-членів ЕКУ: I-ої – Брюссель (1995), II-ої – Мюнхен (1996), III-ої – Кошиці (1998), IV-ої – Кошиці (1999), V-ої – Таллінн (2000) VI-ої – Афіни-Атени (2002), VII-ої – Прага (2003), VIII-ої – Загреб (2006). (Архів почесного голови ЕКУ, Левка Довговича).
- Журнал-двомісячник «Громада» пресовий орган ТУКУ, Будапешт, Угорщина.
- Часопис «Пороги» – пресовий орган УІЧР, Прага, Чехія.
- Газета «Українська думка» – пресовий орган СУБ, Лондон, Англія.
- Часопис «Ватра» – пресовий орган Об'єднання Лемків в Польщі.
- Газета «Нове життя» – пресовий орган СРУСР, Пряшів, Словаччина.

Підсумки (або резюме) моєї діяльності в ЕКУ

Протягом моєї діяльності в керівних органах ЕКУ: заступник голови – 1994-1997, голова ЕКУ – 1997-2005, член Президії – 2005-2009, дякуючи знову таки проводам організацій-членів ЕКУ, які віддали мені велику честь тим, що запрошували на свої непересічні заходи суспільно-культурного та громадського характеру і змісту, здійснив 78 закордонних поїздок, в тому числі участь на Річних нарадах та періодичних Конгресах-З'їздах ЕКУ у різних державах Європи, в окремих країнах побував і кілька разів. Згадаю кілька з тих поїздок, які, без сумніву, надавали мені великих моральних сил до далшої роботи:

– перш за все участь на різних

святкуваннях, імпрезах, на відкритті меморіальної дошки в честь 160-річчя Альманаху «Русалка-Дністровая в Будапешті, скульптури Андрашу І і королеві Анастасії в місті Тігонь, Угорщина, пам'ятника Тарасу Шевченкові в Будапешті та участь у Міжнародній конференції в Будапешті до питання горезвісного Голодомору-геноциду в Україні у 1932-33 роках, на якому науковці різних країн підтвердили, що це був однозначно най ганебніший геноцид в історії українського народу;

– відзначення 75-річчя з дня заснування Українського Високого Педагогічного Інституту ім. Драгоманова у Празі;

– відкриття меморіальної дошки у Славонському Броді до 100-річчя переселення українців до Хорватії, відзначення 80-річчя заснування товариства «Просвіта» та 30-річчя Культурно-просвітнього товариства Русинів і Українців у Загребі, Хорватія;

– участь на першому Форумі українців в Італії у 2003 році;

– не можу не згадати про участь у Річних нарадах ЕКУ в Бельгії – Франкополе (1995), Німеччині – Мюнхен (1996), Словаччині – Кошиці (1998, 1999), Естонії – Таллінн (2000), Греції – Афіни (2002), в Чехії – Прага (2003) та в Хорватії – Загреб (2006). Чудові згадки про Конгреси-З'їзди ЕКУ в Чехії – Прага (1994), Словаччині – Кошиці (1997), Угорщині – Будапешт (2001), Словаччині – Кошиці (2005) та в Англії – Лондон (2009). Про звітно-виборчі збори СУБ в Англії, в містах Болтон, Манчестер, Лондон, Річні збори Організації українських жінок Великобританії, святкуваннях Незалежності України в Лондоні, в Нотінггами та зустрічі з представниками українських організацій в інших країнах Європи, на яких отримав дуже багато позитивних інформацій про роботу наших громад, було однак обговорено і багато проблем, які також послужили чималим досвідом у подальшій роботі;

– незабутнім враженням залишилась в моїй пам'яті і участь в інаугурації першого демократично обраного Президента України Віктора Ющенка і перебування на майдані Незалежності у Києві, участь на нараді Директорів СКУ в Харкові, де довідався про злочин ліквідації українських кобзарів і мав можливість подивитися ззовні на славнозвісну харківську в'язницю на «Холодній горі», в якій мене в'язнили у 1950 році;

– мотивуючими були і зустрічі з елітою Світового українства на трьох Конгресах СКУ в Торонто, Києві, Львові та на нарадах Президії УВКР в Києві, на яких я був присутнім щорічно від 1994 аж до 2006 року, як і разом із

моєю дружиною на п'ятох Світових форумах українців у Києві, на яких зустрічі з національно-свідомими побратимами цілого світу були надміру мотивуючими.

На ІV Форумі у 2006 році, між іншими доповідачами, виступила і моя дружина Олена Довгович з інформацією про умови діяльності молодіжної організації ПЛАСТ та сучасний незавидний стан національної меншини русинів-українців в Словаччині.

На ІV-му Форумі у 2006 році, на заключному гала концерті під назвою «Український спів у світі», припала мені велика честь перед учасниками Форуму, в Палаці «Україна», диригувати «Молитву за народ» композитора М. Лисенка у виконанні близько 300 членного зведеного хору, а саме: камерний хор **«Аколада»** – Філадельфія, Америка; хор **«Дніпро»** – Єреван, Вірменія; народний український хор **«Стожари»** – Григоріополь, Молдова; український народний хор **«Карпати»** – Кошиці, Словаччина; далі з Російської Федерації: народний ансамбль козачої пісні **«Воля»** – Южно-Сахалінськ; муніципальний хор **«Криниця»** – Хабаровськ, міжнародна хорова капела **«Славутич»** – Москва, хор **«Північне саяво»** – Воркута. Автономна республіка Комі та 8 вокальних ансамблів: **«Барвінок»** – м. Баку, Азербайджан; **«Берестя»** – м. Брест, Білорусь; **«Водограй»** – Таллінн, Естонія; **«Придністрівські чарівниці»** – Тирасполь, Молдова; **«Світлиця»** – Рига, Латвія; з Російської Федерації: **«Водограй»** – м. Омськ, **«Калинове гроно»** – Нижній Новгород, **«Мрія»** – Ноябрськ, Ямало-Ненецька автономна область.

Необхідно згадати і заходи європейського, а тим самим і загальнонародного значення, організатором, або співорганізатором котрих був ЕКУ:

- З нагоди відзначення «Золотого ювілею» – 50-річчя діяльності ЕКУ та фінансовою підтримкою ЕКУ-СУБ, 16-17 червня 2000 року у Свиднику відбулася Міжнародна наукова конференція: «Десять років демократії (1989-2000). Здобутки і втрати», організатором якої був ЕКУ у співпраці з Науковим товариством Т. Шевченка, Асоціацією українців Словаччини, Музеєм української культури у Свиднику та СРУСР. Науковці і громадські діячі з України, Словаччини, Чехії та Канади у своїх доповідях проаналізували сучасний стан українських національних меншин в Карпатському регіоні. З Міжнародної конференції ЕКУ видав Збірник доповідей.
- ЕКУ був також співорганізатором

Міжнародної наукової конференції, під назвою «Олександр Духнович і наша сучасність», яка відбувалася у Пряшеві та Свиднику 20-23 червня 2003 року, з нагоди 200-річчя з дня народження визначного педагога, суспільно-громадського діяча та народного будителя Закарпаття й Пряшівщини, отця Олександра Духновича. На Конференції були присутні науковці-доповідачі з 7-ми країн Європи та суспільно-громадські діячі зі Словаччини й закордоння.

3. 9 грудня 2003 року, в «Музеї терору» в Будапешті, відбулася визначна Міжнародна історична конференція європейського масштабу з нагоди 70-річчя Голодомору-Геноциду в Україні у 1932-33 роках під назвою «Голодомор в Україні в 1932-1933 роках». Ініціатором й організатором Конференції було Товариство української культури Угорщини на чолі з головою Ярославою Хортяні у співпраці з ЕКУ. Співорганізатором була дирекція «Музею терору» в Будапешті.

Заради цікавості: у 1994 році КОУГЦУ координувало діяльність 12 українських громадських організацій у 8-ми країнах західної Європи: **Бельгія, Великобританії, Голландія, Італія, Іспанія, Німеччина, Швеція, Франція**. Від 1994 року по 2005 рік, діючи вже під назвою «Європейський Конгрес Українців», ЕКУ захищав інтереси вже 30-ти українських суспільно-громадських організацій у 21 державі Європи: **Бельгія, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Великобританія, Голландія, Греція, Данія, Іспанія, Естонія, Латвія, Литва, Німеччина, Польща, Румунія, Сербія і Чорногорія, Словаччина, Угорщина, Франція, Хорватія, Чехія, Швеція**.

Метою стислого історичного огляду діяльності Координаційної осередку українських громадських центральних установ (КОУГЦУ) та Європейського конгресу українців (ЕКУ) було подати основні інформації про діяльність найстаршої міжкрайової української координаційної надбудови в Європі протягом 60 років.

- КСКУДО – Світова конференція українських державницьких організацій.
- КСУОА – Союз українських організацій Австралії.
- ОУР – Об'єднання Українців Росії.

Від в'язня ГУЛАГУ до Президента Конгресу

Розмова з Левком Довговичем

Розмовляв: Микола МУШИНКА

З дружиною Оленою

Левко Довгович народився 29 вересня 1935 року Ужгороді. Випускник Ужгородського музичного училища, середньої медичної школи в Усті-над-Лабом в Чехії та екстерного хормейстрівського відділу Празької консерваторії. Та мав він за плечима ще й понад шестирічне «навчання» в незвичному «університеті». Його назва – виправний трудовий табір Міністерства внутрішніх справ СРСР у Воркуті (1950-56). В таборі розпочалася і його

диригентська кар'єра, яка продовжувалася в Ужгороді, де він був керівником фанерно-меблевого комбінату, та Празі, де диригував Українським хором 1957-63.

Від 1963 року Довгович працював у Піддулянському українському народному ансамблі в Пряшеві, був на чільних посадах в Спілці українських трудящих. У 1965 році заснував молодіжний ансамбль «Весна», а в 1967 році – колектив «ДУМКА» (Драматичний Український Молодіжний Колектив

Аматорів), та мішаний хор «Ластівка», який, крім Шевченківської академії у 1969 році, підготував 8 концертів під назвою «Пізнай свій народ, пізнай свій рідний край». Діяльність хору наприкінці 1969 року була заборонена через «ідеологічно небажану та невідповідну драматургію концертів». У тому ж 1967 році почав керувати церковним хором в Кошицях, а пізніше заснував тут дівочий хор «Май». Серед молоді Пряшівщини Левко Довгович став чи не найпопулярнішою

особою. Під час «нормалізації» йому було суворо заборонено працювати з молоддю, в культурній та видавничій сфері, в шкільництві. У 1971 році, після п'ятирічних студій української мови та історії Філософського факультету в Пряшеві, його виключили з університету з політичних причин. У 1972 році складає вступні іспити до Карлового університету в Празі. Письмові попередження з Пряшева щодо політичного профілю Левка Довговича в Празі не взяли до уваги, визнали всі попередні іспити, а дипломну працю з україністики кафедра славістики навіть рекомендувала визнати докторською дисертацією. З труднощами все ж таки у 1974 році Довговичу вдалось отримати диплом випускника Карлового університету. П'ятнадцять років (1971-1986) він був без постійної роботи. На хліб заробляв принагідною працею, здебільшого в будівельних організаціях. На хвилях політичної відлиги у 1985 році заснував у Кошицях Український мішаний хор «Карпати», який невдовзі став кращим у Чехословаччині. Л. Довгович – драматург, режисер та одним з ініціаторів заснування Міжнародного фестивалю духовної пісні візантійського обряду. У 1991 році стає головою скаутської організації «Пласт», разом з дружиною та синами організував десять літніх та шість зимових зустрічей нашої молоді та вісім Літніх шкіл українознавства. У 1997 році стає президентом Європейського конгресу українців та членом Президії Української Всесвітньої Координаційної Ради.

Хто були твої батьки і як запам'ятався тобі дитинство?

Мій тато був священиком, а мама – вчителькою. Перші роки прожив у селі Вільшинки (Вульшинки) під полониною Рівною (Руною), потім у селі Лінці, що біля Середнього. Якими чудовими були святкування Різдва, Великодня з народними звичаями, вечорниці дівчат і парубків з їхніми співами, жартами, народними звичаями – кому дарував Бог мати таке дитинство, мусить бути щасливою людиною!

Як ти опинився у Сибіру?

Через п'ять тижнів після приходу радянських військ тата прийшли арештувати працівники НКВД. Він втік у Чехословаччину. Мама залишилась з чотирма дітьми, найменша сестра ще не мала ані рочок. Мамі було заборонено вчити, тому жили з харчів від добрих людей. Я разом з кураторами ходив з хати до хати – люди ділились останнім для діточок їхнього пана превелебного. Два літні місяці працював у багатих селян у мадярському селі Малі Слеменці за харч, два мішки бараболі та центнер пшениці. Арешти невинних людей, голод у 1947-48

роках... Бувало, що ми з мамою і три тижні не їли хліб, залишали малим сестрам. Все це викликало у моїй душі бажання помсти. Під час мого «жебрання» я зустрівся з учасниками вивольних змагань, котрі переходили на Захід. Там і був десь зародок моєї «нечемної» поведінки, яка нагородила мене 2 лютого 1950 року ув'язненням, а 22 травня військовий трибунал засудив мене на 10 років «сталінських курортів», а моїх спілників – на 25 років.

Як виглядав режим 15-річного юнака в таборі ГУЛАГ?

«Пощастило» мені побувати у в'язницях в Ужгороді, Львові, Києві, Харкові, Ленінграді, Москві, Вологді, Владімірі, Богучарах... З малолітньої колонії на острові «Конвеєр» у Білому морі (60 км на північ від Архангельська) 18 липня 1952 року я втік. Через п'ять днів мене ввіймали, Архангельський обласний суд «подарував» ще 10 років. Після смерті «батька народів» Сталіна переважну більшість малолітніх в'язнів амністували, а мене відвезли на Воркуту у режимний табір. Там я став безіменним числом 2А-424. Після страйки політичних в'язнів на Воркуті і в Норильську влітку 1953 року всіх активніших діячів засудили. 16 вересня 1953 року у Московській «Бутирці» «ОСО» відсудило мене до розстрілу, але тут же кару замінили десятьма роками суворого режиму та одним роком суворої тюрми. Така поблагливість була спричинена тим, що мені ще не сповнилось 18 років. Коли у травні 1954 року почався страйк наших побратимів в Інгірі (Казахстан) нас швидко повезли подалі від центра «імперії» в Іркутську область. Мої сини-щибеники кажуть: «Татку, чого нарікаєш? Коли б ми хотіли побачити стільки світу, скільки грошей би нас це коштувало?! А тебе дарма возили та ще й годували!»

Чи були там дівчата і чи зустрічався ти там з кимсь із визначних політичних в'язнів?

Для дівчат і жінок були окремі табори. А визначних, високоосвічених осіб у таборах було багато: викладачів вузів, професійних і аматорських музикантів, працівників театрального мистецтва, лікарів, священиків і, взагалі, інтелектуальців різних фахів.

Як ти став табірним диригентом і що представляли собою твої табірні колективи?

З юних літ музика мене дуже цікавила, однак за навчання у музичній школі треба було платити. Першим моїм вчителем музичної грамоти у лагпункті на березі Білого моря у 1952 року був Степан Чорненко, колишній соліст Львівської опери, якого у 1940

році запросили на гастролі у Московію, і після першого ж концерту заарештували разом з усім колективом. У 1954 році в Іркутській області звела мене доля з іншими вчителями, під доглядом яких почали розвиватися мої знання диригування, гри на скрипці та сценічного мистецтва. Були це професор Алехнович – скрипаль з Ленінграду, Леонід Іщенко – головний диригент Одеського оперного театру, або директор й режисер Естонського національного театру Лео Каалміт. Він оцінював українців коротко: «Один українець – театр, два – хор, три – десять політичних партій!» Пощастило мені здійснити постановки п'єси «Пошились в дурні», водевілів «Бувальщина» та «Ох, та не люби двох». Жіночі ролі виконували хлопці-тенори, які майстерно співали «фальцетом», а на чоловічі ролі талантів було, хоч греблю гати. Начальство нас підтримувало: по-перше, вони могли похвалитись перевихованням політичних рецидивістів, по-друге: «Нехай бандьори поють і плясують – будуть мати менше часу на видумування різних політичних «пакостей!»

Коли і як ти повернувся в Ужгород і кому завдячуєш, що одержав офіційну музичну освіту?

26 липня 1956 року, після перевірки карних справ. Знайшла мамка в Ужгороді трьох добрих людей, які підписали заporуку, що я вже більше не буду проводити агітацію проти комунізму, і так після шістьох з половиною років я повернувся. У складанні хормейстерських іспитів найбільше допоміг мені диригент ужгородського театру Євген Шерегій. Для його приятелів-викладачів на тодішні обставини це було великим ризиком.

Коли і як ти потрапив у Чехословаччину?

Після відлиги у 60-тих роках рідні тих осіб, котрі втекли за кордон, могли здати прохання на виїзд. На початку 1956 року, коли вже листування з таборами було необмеженим, мені вдалось переконати мамку, щоб подала документи на виїзд за татом до Чехословаччини. Що вона й зробила у квітні 1956 року. Я повернувся в Ужгород у липні. Мамка заявила категорично: «Майже сім років я тебе не бачила і тепер знову маю розлучитись з тобою? Ні!» Я пішов до начальника відділення паспортів, розповів відверто про всі «мандри». Начальник вислухав мене мовчки, а потім з усмішкою передав мені 12 чотиристорінкових бланків зі словами: «до 10 серпня ці бланки вивопніть, наклейте на них 12 фотографій і передайте мені особисто. Дату прошу ніде не ставити». Я кілька днів вагався. 9 серпня здав. Родини,

Платуни - вихованці Левка Довговича.

які здали документи разом з мамкою (до яких обласні органи безпеки не мали жодних претензій), у листопаді вже виїжджали. А ми – ні. Я вже був переконаний, що не дозволять. Мамка також переживала, але мовчала. 28 лютого 1957 року мене викликали до начальника. Він передав мені закордонні паспорти, і каже: «До 5 березня виїжджайте в Чехословаччину! Якщо не виїдете, то ми з вами ніколи не зустрічались! Ясно?!» Я з тюрми звик зайво не розпитувати. 4 березня ми виїхали. Через кілька років довідався, що полковник допоміг не лише нам. Він, коли передавав мені бланки, вже мав у себе мамині документи з резолюцією з обласної безпеки про дозвіл на виїзд родини Євгена Довговича. Поставив на моїх документах ту саму дату, яка була на маминих, і наслав усе в Москву. Паспорти були видані 28 жовтня 1956 року, та, щоб не звернути увагу обласної безпеки на мій виїзд, начальник тримав наші паспорти замкнутими три місяці, і дав нам на виїзд 5 днів. Отак напівлегально я потрапив за кордон.

Де ти жив і працював після приїзду в Чехословаччину і що тебе привело саме до Пряшева?

Тато, після двох років тюрми, як і переважна більшість священиків, жив у Дечіні на «вовчому» паспорті. Без дозволу безпеки він не мав права виїжджати в інший район. Працював на залізниці. Ми приїхали до Дечіна увечері 5 березня, а 8 березня я вже був у Пряшеві у пана Юрія Шерегія з рекомендаційним листом від його брата Євгена. Пан Шерегій вислухав

моє бажання працювати між нашими. Глянув на мене і з гіркою усмішкою: «Пане Левку! Таких, як ви, та ще з таким минулим, Пряшівщина не любить. Тут ви легко можете потрапити знову в тюрму». Він був глибоко розчарований місцевими обставинами, і переселявся до Братислави. Дав мені адресу пані Ольги Дутко в Празі. «Вона вирішила відновити діяльність українського хору – допоможіть їй у тій справі. В Чехії зовсім інші люди», – сказав. Я послухав його, і мене знову доля звела з високоосвіченими й національно свідомими українцями в Празі. Два рази на тиждень їздив з Дечіна до Праги на репетиції, зустрічався з нашими людьми, все ж таки я не чувся добре в чеському середовищі. Посаду хормейстера в Чехії годі було шукати, а за роботу з українським хором у Празі я не отримував жодної зарплати. Два роки навчався у середній медичній школі, і поступив працювати зубним техніком в Усті-над-Лабою. Згодом політична ситуація покращалася, і я у 1963 році вирішив переїхати до Пряшева – до «своїх». Першим місцем моєї роботи був Піддуклянський український народний ансамбль.

Як він виглядав на початку 60-х років?

Піддуклянський український народний ансамбль у 60-тих роках був на високому рівні. Та у 1965 році мистецький керівник Степан Ладжинський вирішив переїхати до Братислави. Планувала відійти й хореограф Меланія Немцова. Ситуація в ансамблі була дуже складна, тому вирішив і я перейти на роботу до КСУТ, де надавав методичну

допомогу дитячим і молодіжним колективам у Малому Липнику, Сулині, Лютині, дитячому ансамблю у Чирчі тощо. Одночасно завідував українським клубом у «Руському домі» в Пряшеві.

Яке місце займає в твоїй біографії хор «Весна»?

Молодіжний ансамбль «Весна» був найдорожчою моєю «дитиною». Хоч хористки практично не володіли нотною грамотою, хор співав окремі твори і на чотири голоси. Протягом шести років членами «Весни» було близько 640 наших дівчат і хлопців, відбулося понад 150 концертів. В жовтні-листопаді 1967 року ансамбль дав 15 концертів в польських Щецині та Кошаліні для українців, яких акція «Вісла» запроторила у північні вояводства. У 1970 році ансамбль виїхав на гастролі у Львів, а у 1971 році дали у Чехії 10 концертів. Шкода, що керівництво КСУТ допустило розпад такого непересічного ансамблю.

Чому із десятків дівчат, які були закохані в тебе, ти своєю дружиною обрав саме Оленку? Що вона значить у твоєму житті?

Коли мені ставлять оце питання, то жартома кажу: «Що я мав робити з дівчиною, якщо вона купила мені сорочку в Тузексі?!» Якщо серйозно, благословляю той день, коли я зустрів Оленку. Без її допомоги я б ніколи не зробив стільки на народній ниві. Небагато жінок протягом довгих років забезпечували б економічно нашу сім'ю (бо я через кадровий профіль був на малооплачуваних роботах), або витримати психічно мої систематичні допити на «безпеці», на яких «мала честь побувати» і Оленка. Привезли її з Пряшева в Кошиці, а після обіду змущена була нагадувати «товаришам», що наша дитина в дитсадку у Пряшеві, хто її забере?!!

Що привело тебе до Кошиць і де ти там працював?

Після звільнення я три місяці не міг отримати жодної роботи у Пряшеві. А це вже могло закінчитись судом «за пріживніцтво». Я склав навіть кочегарські іспити, але в Пряшеві для мене не було роботи навіть у кочегарці. Як мені не хотілось покидати Пряшів, бо, мабуть, найкращі і найплідніші роки життя пройшли тут. Нарешті знайшов роботу в Кошицях, і аж до інвалідної пенсії працював у будівництві.

Як ти заснував хор «Карпати» та які його найбільші успіхи?

В червні 1985 року мене покликали на засідання Президії Міського комітету КСУТ в Кошицях. Товариш Бобак спитав мене, чи справді хочу в Кошицях, у словацько-мадярському середовищі, заснувати український хор. Сказав,

що вони обговорювали це питання на президії, і дозволили це зробити. На «народній ниві» я некомпромісний і вимогливий. Більше трьох місяців якимось не вдавалось скликати людей на першу пробу. З Оленкою якимось запросили у нашу хату найближчих друзів на святкування мого 50-річного ювілею: 22 особи у суботу 3 жовтня, 19 осіб – 4 жовтня 1985 року. Отак і організовувався хор. Кожний зобов'язався поговорити зі знайомими. 22 жовтня 1985 року люди зійшлись, і у цей день народилась моя «дитина» – український хор «Карпати», який живе і сьогодні. «Карпати» протягом 20 років відспівав понад 350 концертів (головніші за супроводу молодіжного оркестру «Музика Ювеналіс») у Словаччині та у сімох країнах Європи. Підготував десять прем'єр, поставив п'єсу Тараса Шевченка «Назар Стодоля», з Кошицьким оперним театром підготував фрагменти з опери Семена Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм».

Якою є твоя роль у відродженні церковного хорового співу?

Перший Міжнародний фестиваль духовних пісень візантійського церковного обряду відбувся в Кошицях у 1990 році. На ньому твір Дмитра Бортнянського звучав словацькою мовою. Щось неймовірне! Я демонстративно пішов з концерту. Мої критичні зауваження призвели мабуть до того, що Міністерство культури запропонувало мені стати драматургом і режисером фестивалю. Я погодився з умовою, що всі учасники фестивалю зобов'язані співати твори церковно-руською, тобто давньоукраїнською мовою. Місцеві хори можуть виконати один твір будь-якою іншою мовою, а закордонні – два. Цей принцип був прийнятний, і вдалось його дотримати на всіх 13-ти фестивалях. Навіть хори з Португалії, Італії та Румунії співали твори давньоукраїнською мовою. Виступило тут 66 хорових колективів – 41 закордонних, з того – 30 українських хорів. Виникли подібні Фестивалі у Львові та Івано-Франківську, інші церковні хори у Словаччині. У 1990 році були в Словаччині чотири церковні хори, які виконували твори цер-

ковно-українською мовою, зараз є понад 20 і на досить високому рівні.

Чи пішли твої сини шляхом батьків? Хто вони?

Всі три сини закінчили музичну школу. Святослав працює в газеті «Правда», Ігор став професійним музикантом – він головний диригент Кошицького державного театру опери й балету. Обидва допомагають мені в роботі з хором «Карпати». Наймолодший Роман закінчив юридичний факультет. Найбільше тішить те, що сини є свідомими українцями, і хоч не ходили в українську школу (в Кошицях її немає), дуже добре володіють українською мовою. Я довгі роки не міг жертвуватись народній справі, й тому мав більше часу для своїх «гайдамаків». Від п'яти років щодня займався з ними з української мови, літератури та історії. Вдома було заборонено говорити не українською мовою. Всі троє використовують знання рідної мови у своїх професіях.

Як ти став Президентом Європейського Конгресу Українців і в чому полягає твоя робота?

На 8 З'їзді Координаційного Осередку Українських Громадських Центральних Установ (КОУГЦУ) у лютому 1994 року в Празі при виборах керівництва Європейського Конгресу Українців Лідка Райчинець запропонувала мені посаду першого заступника Президента Конгресу. Марними були мої протести, адже я ніколи не займав такі посади, я не є політиком, а музикантом. Мене «переконали» методами тюремного начальства: «Не вмієш – навчимо, не хочеш – примусимо». А в 1997 році став Президентом ЕКУ. Головне завдання ЕКУ полягає у взаємній координації організацій-членів ЕКУ, допомагати їм спільними силами захищати суспільно-політичні та культурні інтереси українців в окремих державах Європи.

Як ти оцінюєш сучасний стан русинів-українців Словаччини?

Мої старші побратими по сибірських таборах казали: «Левку, і в песимізмі мусиш завжди знаходити оптимізм». Останнім часом Пряшівщина починає навіювати песимізм. Нам слід

відверто сказати про те, що ми є на своїх історичних землях, які нашим братам-словакам подарували «сильні світу цього» у 1919 році, культурно, однак не компромісно вимагати своєї права. Я не народився на Пряшівщині, але мені страшенно жаль, що в цьому куточку Київської Русі пропадає тисячолітня культура, релігія, традиції, а головне неперевершена багатюща архаїчна мова! Проте, організовуючи літні табори нашої молоді, зустрічав сотні дітей і юнаків, особливо з наших сіл, у серденьках яких ще жевріє наше, національне.

Коли б ти був на своєму місці, яке запитання поставив би мені?

Чи ти, друже, зробив максимально все можливе й неможливе, щоб зберегти нащадків віковичного роду русинів-українців Пряшівщини?! Призадумайся над тим!

Обкладинка українського видання книги із таборивим службовим фото юного Левка Довговича.

Founded January 4th, 1949 in London

**Європейський
Конгрес Українців
із центром в Празі
вітає українську
громаду Чехії та
Європи.**

European Congress of Ukrainians
House of National Minorities
Vocelova 602/3 120 00 – Praha 2
info@europeancongressofukrainians.eu
[Facebook.com/EKUkrainians](https://www.facebook.com/EKUkrainians)
Youtube: Ukrainian Europe – Українська Європа